

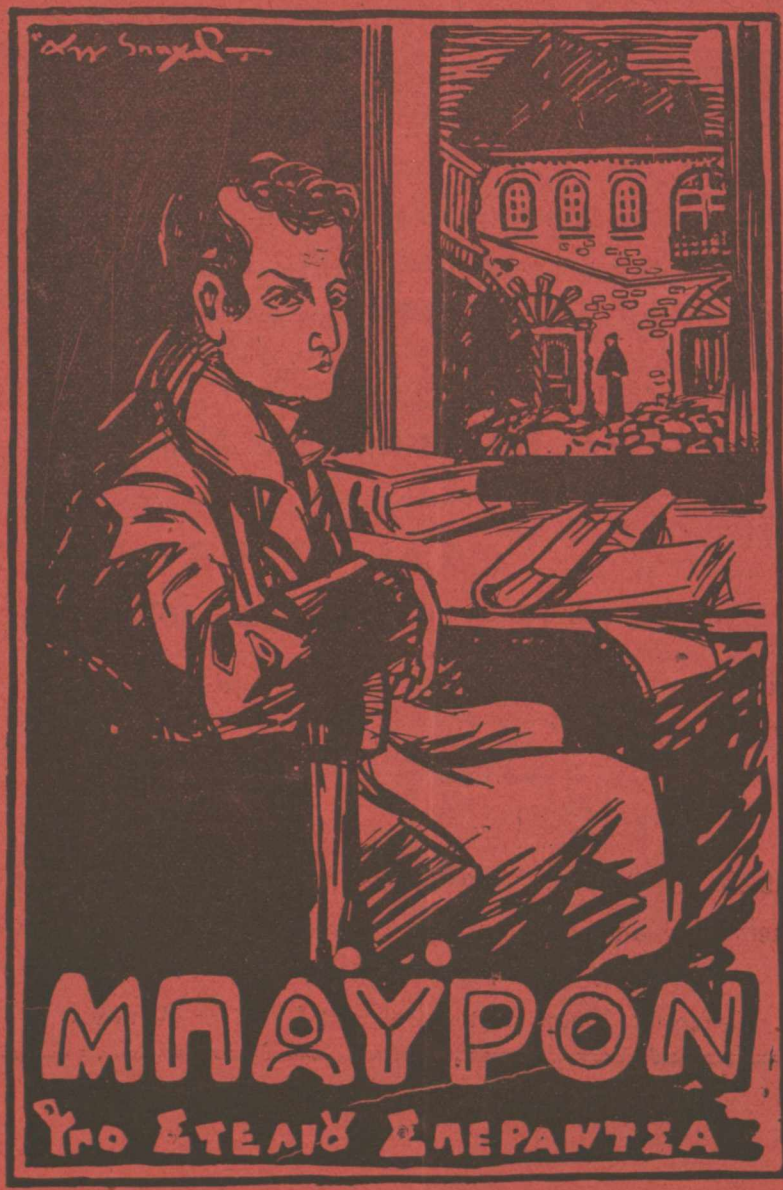
ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

70

ΕΛΛΗΝΙΚΗ - ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑ 15 ΘΗΜΕΡΟΝ

ΑΠΟ ΤΑΣ ΑΡΙΣΤΟΤΕΧΝΙΚΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ "ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,"

Η
Ζ
Ω
Η
Κ
Α
Ι

ΜΠΑΥΡΟΝ
ΥΠΟ ΣΤΕΛΙΩ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Τ
Ο
Ε
Ρ
Γ
Ο
Τ
ΟΥ

ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΝΤΙ ΔΡ. 18.—

ΕΚΔΟΤΙΚΟΝ ΤΜΗΜΑ
ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,
 ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Α. ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ

- 1) Τὰ Ἐξωτερικὰ Συναλλάγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις, ὑπὸ Ἑμμ. Μ. Χανδράκη (ἄδետον) Δρ. 50.—
- 2) Περὶ Φαρμακευτικῶν ἐνδείξεων ὑπὸ Ἀπ. Παπαδοπούλου (ἄδետον) Δρ. 5.—
- 3) Ἑρμηνεῖα τῶν Νόμων περὶ εἰσπραξέως δημοσίων ἐσόδων ὑπὸ Μιλτ. Α. Οἰκονομίδου (ἄδետον) Δρ. 25.—

Β. ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑΙ

- 1) Ἀντίνοος, (μυθιστόρημα μετὰ πολλῶν εἰκόνων εἰς ἀρίστην ἐκδοσὶν δεμένον καλλιτεχνικῶς) ὑπὸ Β. Ε. Βεκιαρέλλη. Δρ. 18.—

- 2) Τὰ Τραγούδια τῆς Μιάρκας, (μετὰ 10 εἰκόνων ἐκ τοῦ Κινηματογράφου) ὑπὸ Jean Richerpin—Ν. Πετιμεζᾶ—Λαύρα (δεμένον) Δρ. 12.—
- 3) Ἡ Ζωὴ καὶ τὸ Ἔργο τοῦ Μπάβρον, ὑπὸ Στέλιου Σπεράντσα, μετὰ πλείστων εἰκόνων ἐπὶ ἀρίστου χάρτου καὶ με πλούσιον δέσιμον. Δρ. 18.—
- 4) Αἱ Γυναῖκες τοῦ Μεγάλου Κόσμου ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου μετ' εἰκόνων καὶ με θαυμάσιο δέσιμον. Δρ. 12.—
- 5) Ὅταν φεύγουν οἱ ὄρες, (βραβευμένη συλλογὴ ποιημάτων) ὑπὸ Στέλιου Σπεράντσα (δεμέν.) Δρ. 15
- 6) Ἡ καρδιὰ μετὰ τὰ φέδια, (συλλογὴ ποιημάτων) ὑπὸ Ἀθ. Γ. Κυριαζή, (ἄδետον) Δρ. 15.
- 7) Παντογνώστης, τόμος πρῶτος χρυσόδετος Δρ. 50.

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

Τὸ Ἀπόπειδο ὑπὸ Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ

ΟΛΑΙ ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

ΟΛΑΙ ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΜΑΣ

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ ΜΕ ΜΗΝΙΑΙΑΣ ΔΟΣΕΙΣ

με 5 δραχμὰς τὸν μῆνα ἀγοράζετε βιβλία δρ. 100.—

> 10 > > > > > 200.—

κ λ π. κ λ π.

ΔΙΑ ΤΟ 1925 ἡ συνδρομὴ τοῦ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ» ὥρισθη εἰς δρ. 60.—

Δεχόμεθα ἐγγραφὰς ἀπὸ σήμερον μετὰ δικαίωμα τοῦ συνδρομητοῦ νὰ πληρῶνῃ τὴν συνδρομὴν κατὰ δόσεις.

Γράψατε: Ὁδὸς Ἰπποκράτους ἀριθ. 32 — Ἀθήνας.

ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
 ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΤΗΝ 1 & 16 ΕΚΑΣΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΡΥΤΗΣ—ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΣΤΕΛΙΟΣ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : 32 ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32

ΕΤΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

Ἀθήναι—Παρίσιον, 16 Νοεμβρίου 1924

ΑΡΙΘ. 22 [70]

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΔΟΞΑ. — Ζωγραφικὴ καὶ Μουσικὴ [Ἀνταπόκρισις ἐκ Παρισίων].
 FRÉDÉRIC CODET. — Ὁ Ἰησοῦς Χριστός, [Διασκευὴ] Κ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ] (Συνέχεια).
 ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ. — Νέα βιβλία. — Τὸ 1925 ὁ «Παντογνώστης».
 ΜΙΧΑΗΛ Γ. ΠΕΤΡΙΔΗ. — Στὴν Ἑλληνικὴ Φύση. — Καινούρια. — Τὰ δέντρα. [Τραγούδια].
 Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ. — Ἐγκλημα καὶ ἐμπιστοσύνη. [Ἑλληνικὰ Διηγήματα].
 ΛΕΩΝΙΔΑ Χ. ΖΩΗ. — Ἔρως καὶ Τέχνη. [Ξένα Λογοτεχνία].
 Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ. — Ὁ Σκύλλος. — Κεφάλαιον ΚΖ'. Ἡ Κίρκη. [Ἀθηναϊκὸν Μυθιστόρημα 1876 — 1878].
 ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — «Χριστούγεννα» ὑπὸ Δ. Ι. Καλογεροπούλου. — «Αἱ Γυναῖκες τοῦ Μεγάλου Κόσμου» ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου.
 ΕΓΓΡΑΦΑΙ ΕΙΣ ΤΟ «ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ». 1821 — 1921.

“ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΡΚΑ ΤΗΣ”

ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους

Μὴν ξεχνᾶτε ὅτι τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ André Lichtenberger «Ο ΜΙΚΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ» ἀρχίζει μετὰ τὴν πρωτοχρονιά.

* ΤΙΜΗ ΕΚΑΣΤΟΥ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡΑΧ. 3 *

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΑΙ ΕΝΗΜΕΡΟΤΗΤΕΣ

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΗ

Ἡ Ἐκθεσις τοῦ Salon d'Automne καὶ τῶν Βέλγων ζωγράφων — Ἀντιπροσωπεύεται καὶ ἡ ἑλληνικὴ ζωγραφικὴ — Ἡ ἀξιόλογος ἐργασία τῆς Βελγικῆς σχολῆς — Ὁ θάνατος τοῦ Γαβριήλ Φωρῆ — Αἱ μεγάλοι συμφωνικαὶ συναυλίαι — Τὰ νέα μουσικὰ ἔργα — Ἡ «Νεργὸ» εἰς τὴν Ὁπερὰ-Κονσέρτο τοῦ Ἀμούργη.

ΠΑΡΙΣΙ — ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ.

I

Τὸ Grand Palais ἀνοίξε καὶ πάλιν τὰς πόλεις του καὶ ὁ κόσμος εἰσρέει ἄφθονος εἰς τὰς πολυτελεῖς του αἰθούσας διὰ νὰ ἐντυπυθῆ εἰς τὸ ἐφετεινὸν salon d'automne, πλουσιώτατα ἐκπροσωποῦν τὰς διεθνεῖς τάσεις ὄλων τῶν σχολῶν τῆς νεωτέρας — συγχρόνου καὶ μελλοντιστικῆς — ζωγραφικῆς καὶ ἐπαρκέστατα ἀντιπροσωπεύομενον ἀπὸ πλῆθος ζωγράφων.

Δὲν ἔχει βέβαια τὸ salon d'automne τὴν αὐστηρότητα τοῦ salon national (περὶ τοῦ ὅποιο ἐγράψαμεν εἰς προγενεστέραν ἀνταπόκρισιν) ἀλλ' οὔτε ἐλευθεριάζει ὀργιαστικῶς ὅπως τὸ Salon des Tuileries, ἀν καὶ ἀποκλίνει μάλλον πρὸς τὸν χαρακτήρα τοῦ δευτέρου μετὰ τὸν πλεονασμὸν τῶν ἔργων τῶν νεωτέρων σχολῶν τοῦ φουτουρισμοῦ, δυναμισμού, κυβισμού, νεοκλασικισμοῦ κλπ. Ἐπάρχουν πίνακες ὅπου σταματᾷ μετὰ ἀπορίαν ὁ νοῦς

ή με έκπληξιν, υπάρχουν πίνακες που προκαλούν γέλια, υπάρχουν πίνακες άνοητοι και άκατανόητοι, άλλ' υπάρχουν και έργα λαμπρά δεικνύοντα την θαυμαστήν εξέλιξιν άνεγνωρισμένων ζωγράφων και την έλπιδοφόρον εμφάνισιν καινούργιων ταλέντων.

Η νεωτερικὴ τέχνη περιλαμβάνει και πολλά έργα συμπαθητικά που άρέσουν ή προκαλούν τόν θαυμασμόν. Άλλά δυστυχώς δέν περιλαμβάνει έργα που θα ζήσουν εις τούς αιώνας. Ο νεωτερικὸς εἶνε συνδεμένος με την σχετικότητα τῆς εποχῆς και ή τέχνη ζῆ μόνον εις τὸ άπόλυτον. Ο πίναξ και έν γένει τὸ καλλιτεχνικόν έργον που έχει αξιώσεις να ζήση, είτε ζωγραφική, είτε λογοτεχνία, είτε μουσική, πρέπει να έχη ισχυρούς τίτλους αισθητικῆς διαρκείας και πρωτίστως πρέπει να δικαιολογή την εμφάνισίν του, να έχη λόγους ύπάρξεως. Και τέτοιους λόγους σπανιότατα ανακαλύπτει κανείς εις τὰς εκδηλώσεις των φουτουριστών.

Τὰ έργα τῆς ζωγραφικῆς καταλαμβάνουν εικοσιτέσσαρας μεγάλας αιθούσας, εις τὸ ισόγειον δὲ υπάρχει εκθεσις διακοσμητικῆς, αρχιτεκτονικῆς, γλυπτικῆς, επιπλοποιίας, ξυλογραφίας και ... γαστρονομικῆς τέχνης.

Δέν θα επιχειρήσω βέβαια να κάνω τεχνοκριτικὴν ἀνάλυσιν τῆς ογκώδους αὐτῆς καλλιτεχνικῆς συγκομιδῆς, πράγμα ἄλλως τε που δέν θα είχε ενδιαφέρον διὰ τὸ Ἑλληνικὸν κοινὸν εις τὸ ὅποιον κανείς ἀπὸ τούς ζωγράφους αὐτούς δέν εἶνε γνωστός.

“ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΡΚΑ ΤΗΣ,” ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους

Δέν θα μπορέσω ὅμως να περάσω σιωπηλὸς πρὸ τριῶν ἐπιδητικῶν πινάκων τῆς νεωτέρας παραγωγῆς που ξεχωρίζουν κυριαρχικὰ μέσα εις τὴν εκθεσιν. Ο πρώτος, τοῦ ζωγράφου Desvallières, κολοσιαιὸς πίναξ παριστάνων τὸν Χριστὸν έν τῷ μέσῳ των ληστῶν κατ' ἐντελῶς πρωτότυπον συμβολιστικὴν και ἄκρως λοοροπημένην εκδοχήν, εἶνε έργον ἀληθῶς ἐπιδητικὸν και ὑποβλητικὸν ὡς εκτέλεσις και ὡς σύλληψις. Ο πίναξ τοῦ Simon Lévy με τῆς λοπράσινες ἀρμονίες του εἶνε ἀπὸ τὰ πειδ σοβαρὰ και ἀπὸ τὰ μεγαλυτέραν αισθησιν προκαλοῦντα σύγχρονα έργα. Ο ἀπ' εὐθείας χρωματισμὸς του ἐπάνω στὸ πανί δίνει τὴν ἐντύπωσιν, ὄχι πλέον τοῦ ζωηροῦ ἐντυπωτισμοῦ, ἀλλ' αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς. Ο δὲ πίναξ τοῦ Friesz, ἀποτελεῖ κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου τὴν εὐγενεστέραν ἐπιτυχίαν εις τὸ Salon d'automne τοῦ 1924.

Μ' εὐχαρίστησιν ἀνεκάλυψα εις τὰς αιθούσας τοῦ Grand Palais και τὴν πολὺ δόκιμον ἀντιπροσωπείαν τῆς Ἑλληνικῆς ζωγραφικῆς εις μίαν ἐκτακτὴν «nature morte» τῆς δίδος Τζούλιας Θεοφυλάκτου, εις τὴν πολὺ μελετημένην «Etude» τοῦ κ. Φωτιάδη και εις τὴν ἐπιτυχή και εὐσυνείδητον ἐργασίαν τοῦ κ. Ἀργυριάδη.

Η Ἑλλάς, ὅπως μοῦ ἐδόθη πολλές φορές ή εὐτυχία να τὸ παρατηρήσω και να τὸ τονίσω, ἀντιπροσωπεύεται λαμπρῶς ἐξω των συνόρων τῆς και ὑπὸ τίτλον ἀνεπίσημον. Εἶς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς γῆς θὰ ανακαλύψετε τὸν Ἑλληνα. Εἶτε καλλιτέχνην, εἶτε ἔμπορον, εἶτε ἐπιστήμονα ή καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου ή σοφὸν ή πολυεκατομυριοῦχον ή ἀλήτην, ἀλλὰ πάντοτε ἐνεργητικόν, πάντοτε μεγάλον, παντοῦ τρυπώνοντα και παντοῦ ἐπιτυχάνοντα. Τὰ ἴδια ἄτομα ἀν ἐπιστρέφουν στήν πατρίδα τους ή θὰ πάθουν ἀπὸ μαρασμὸν ή θὰ διαφθαροῦν. Μέσος ὅρος δέν υπάρχει. Νὰ οφείλεται ἄρα γε εις τὸν Ἀτικὸν ἥλιον ή περίεργος αὐτὴ διαστροφή ή εις τὴν ἐπικράτησιν των ἀναξίων ἐπιρροῶν;

***

Εἶς τὸν ἀρ. 18 τῆς ὁδοῦ La Ville — l'Éveque, ἤνοιξε πρὸ ἡμερῶν ή εκθεσις τῆς νεωτέρας Βελγικῆς ζωγραφικῆς εις τὴν ὁποίαν εκθέτουν έργα τους εἴκοσι ἐκ των καλλιτέρων συγχρόνων Βέλγων ζωγράφων. Η εκθεσις εἶνε ἐκτάκτως ἐνδιαφέρουσα διότι μᾶς παρέχει τὴν εὐκαιρίαν να γνωρίσωμεν και να ἐκτιμήσωμεν τὴν νεωτέραν καλλιτεχνικὴν παραγωγὴν τοῦ Βελγίου.

Κατ' εὐθειαν ἀπόγονοι τῆς ἐνδόξου Φλαμανδικῆς σχολῆς οἱ Βέλγοι καλλιτέχνηι μᾶς παρουσιάζουν πρωτίστως έργα ἀφοσιωμένα εις τὴν πατρίδα τους και τὸν οὐρανὸ τους, εις τὰς παραδόσεις τῆς τέχνης των και τῆς φυλῆς των, ἀπηλλαγμένα ἀπὸ κάθε ξενικὴν ἐπιρροήν και νεοτροπικὴν ἀνισσοροπίαν, ἐναργῶς πρωτότυπα. Βέβαια, ή ἐλευθέρα τέχνη, ἐνδύμει και εις τὸ Βέλγιον ὅπως και παντοῦ. Ἀλλὰ οἱ εκθέται τῆς ὁδοῦ La Ville — l'Éveque, ἐπέρασαν ἀπὸ αὐστηρότατον κριτήριον και τὰ παράτεχνα έργα ἀπεκλείσθησαν.

Εἶς τὴν εκθεσιν αὐτὴν γνωρίζομεν και παρουσιάζομεν δύο μεγάλους «μαίτρ». Τὸν James Ensor και τὸν Georges Minne. Ο Ἐνσὸρ, εἶνε ή χαρὰ τῆς ζωῆς, τὸ εκθαμβωτικὸ χρῶμα, ή παρθενικὴ ἐμπνευσις, τὸ διαυγὲς πνεῦμα. Ο Μίν, πνεῦμα μουσικὸπαθο, με μυστηριώδη ἀνησυχίαν, προσευχητικὴν ἔξαρσιν και χαρακτηριστικὴν βαρύτητα. Ο Ensor ἀγαπᾷ τούς θαλασσινοὺς βράχους και τὰ στρεῖδια και τὸ κῆμα που μανιάζει. Ζωγραφίζει τὸν ὠκεανὸ και τὴν «βορινὴ θάλασσα» που ἐνέπνευσε τὸν Heine. Εἶνε ἐμπρεσιονίστας και κολορίστας, ἀλλὰ πρὸ παντός ἀριστοτέχνης. Ξέρει ν' ἀποδίδῃ τὴν διαφάνειαν τῆς ἀτμοσφαιρας και τούς χυμοὺς τῆς «nature morte». Εἶς τὰ intérieurs του εἶνε ρωμαντικὸς, εις τὰ πρόσωπα χαρίζει τὸ ὕφος τῆς συμπαθητικῆς οἰκειότητος και εις τὰς συνθέσεις του εἶνε μεγαλόπνευστος. Ο Minne ἐξ ἴσου μεγάλος εἶνε τελείως διαφοροτικὸς εις τὴν τεχνικὴν του ἐκδήλωσιν. Ἀναγλυφικὸς εις τὸ σχέδιόν του, ὑποτάσσει τὴν φόρμα εις τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σκέψεως και δίδει εις τὴν γραμμὴν του τὴν σφραγίδα τῆς ἀπολύτου δημιουργικότητος. Τὰ έργα του εκφράζουν τὰ βαθειὰ ψυ-

χικὰ ἐλατήρια και μᾶς θέτουν εις ἐπικοινωνίαν πρὸς τὸ ἄόρατον.

Ἐὰν ἐξεχώρισα τούς δύο αὐτούς «μαίτρ» δέν ἔπεται ἐξ αὐτοῦ ὅτι ἠθέλησα να στερήσω τῆς ἀξίας των τούς ἄλλους. Ο Permeke, ὁ Albinus van den Abeele και ὁ Jules Boulez εἶνε ζωγράφοι ἐξαιρετικῆς δυνάμεις και τὸ μέλλον τους σταθερῶς ἐξησφαλισμένον ἤδη. Ἐξ ἄλλου ὁ ζωηρὸς καθολικισμὸς τοῦ Albert Servaes μᾶς τὸν παρουσιάζει ἰσάξιον ἀπόγονον τοῦ Vans der Weyden, ὅπως ὁ Albert Claves μπορεί να θεωρηθῆ ὡς διάδοχος τοῦ ἐνδόξου συμπατριώτου του Jordaens. Ο πολὺ νέος Auguste Mambour, ἀπαλὸς και νευρώδης συνεδύασε τούς θρύλλους τῆς Φλάνδρας με τὴν πρωτόγονον κατὰστασιν των Ἰθαγενῶν τοῦ Βελγικοῦ Κογκὸ ἀπ' ὅπου μᾶς φέρνει τὴν τελευταίαν του ἐργασίαν. Ο Eugene Laermans και ὁ Jacob Smits εἶνε δύο τύποι ἰδιορρυθμοί, μοναχικαί, μεταρσιωτικοί με ταυτότητα ἀντιλήψεως εις τὴν τέχνην τους. Ο Jules de Bruycker τέλος ἕνας ἀπὸ τούς μεγαλυτέρους graveurs τῆς εποχῆς μας.

Τὸ τρίγωνον τῆς συγχρόνου Βελγικῆς ζωγραφικῆς τοῦ ὅπου τὴν βάσιν ἀποτελοῦν ὁ Ensor και ὁ Minne και τὴν κορυφὴν ὁ Permeke δέν περιορίζεται μόνον εις τὸ ἀκτινοβόλημα των ὄσων ἀνωτέρω ἀνέφερα. Ο Edgar Gevaert, ὁ Albert Saverys ὁ Verdegem, ὁ Achille van Sassenbrouk, ὁ Valérius de Saedeler και ή δὲς Elisabeth de Saedeleer εἶνε ἐξ ἴσου ζωγράφοι ισχυρᾶς εκτελέσεως και πρωτοτύπου ἐμπνεύσεως.

Δέν ξέρω κατὰ πόσον τὰς ἰδίας λαμπρὰς ἐντυπώσεις παρέχει και τὸ σύνολον τῆς Βελγικῆς ζωγραφικῆς ή ἀν οἱ εἴκοσι αὐτοὶ ζωγράφοι ἀποτελοῦν τὸ ἅπαν τῆς ζωγραφικῆς ἀριστοτεχνίας τοῦ Βελγίου. Πάντως ὅμως ή εκθεσις τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησαν διὰ να ἐπιδείξουν τὴν τέχνην τῆς πατρίδος των, ἐπέτυχε πλήρως τοῦ προορισμοῦ και ή εὐκαιρία τοῦ να γνωρίσωμεν τὴν σύγχρονον Βελγικὴν ζωγραφικὴν, μᾶς ἀφίνει τὰς καλλιτέρας ἀναμνήσεις.

Εἶς τὰς δύο αὐτὰς εκθέσεις, τοῦ Salon d'Automne και τὴν Βελγικὴν συγκεντρώνεται σήμερον ἔλο τὸ καλλιτεχνικὸν ἐνδιαφέρον των Παρισίων φιλοτέχνων. Εἶνε ἄλλως τε και αἱ μόναι που ἀντιπροσωπεύουν ἀπὸ ἀπόψεως ζωγραφικῆς τὴν φθινοπωρινὴν κίνησιν, ἀν ἐξαιρέση κανείς βέβαια τὰς ἀπειρωνούμους εκθέσεις των ζωγράφων τοῦ Montparnasse και τῆς Μονμάρτης στίς «μπωβέττες» και στὰ «καμπαρέ» και στὰ κολουάρ των καλλιτεχνικῶν καφενειῶν.

Π

Η Γαλλικὴ μουσικὴ πενήθει τὸν θάνατον τοῦ Γαβριήλ Φωρέ. Ο ἔξοχος συνθέτης τῆς νεωτέρας Γαλλικῆς μουσικῆς ἀπέθανε εις τὰς 4 Νοεμβρίου και εις τὴν κηδείαν του ἐδόθη ἔθνικὸς χαρακτήρ. Η νεκρώσιμος ἀκολουθία εις τὸν ναὸν τῆς Madeleine ἦταν δλόκληρη μιά συμφωνικὴ συναυλία εις τὴν ὁποίαν παρέστησαν οἱ πρώτοι τῆς Γαλλικῆς πρωτεύσεως.

Ο Φωρέ, καθηγητῆς τῆς συνθέσεως εις τὸ Κονσερβατουάρ, είχε διαδεχθῆ εις τὴν ἔδραν αὐτὴν τὸν Massenet, ἀν και οὐδέποτε ὑπῆρξε μαθητῆς τοῦ Ὡδείου αὐτοῦ. Ἀλλὰ ή ἐξαιρετικὴ του ἰδιοφυία, τὸ συνθετικὸ του στυλ και — ἄς προσθέσουμε — ή φινέτσα τῆς προσηνείας του είχαν ἀπὸ πολὺ ἐνωρίς στερεώση τὴν φήμην του εις τὸν ἀνώτερον μουσικὸν κύκλον τῆς Γαλλίας.

Αἱ ἰδιότητες αὐταὶ χαρακτηρίζουν και τὴν συνθετικὴν ἐργασίαν τοῦ διαπρεποῦς μουσουργοῦ. Διερμηνευτῆς ἀριστος των λεπτοτέρων αισθημάτων εις τόνους μουσικούς, στυλίστας ἐξαιρετικῆς διαυγείας και ζωηρότητος ὁ Φωρέ, ἀποτελεῖ διὰ τὴν μουσικὴν ὅ,τι ὁ Verlaine διὰ τὴν ποιήσιν.

Η μουσικὴ του φράσις μεστή, πλούσια, ἀρμονικὰ χρωματισμένη εἶνε αισθηματικὴ και συγχρόνως ἐξυπνη, περίτεχος και σοφή. Τὰ κομμάτια του γιὰ πιάνο ἔρχονται εις τὴν αὐτὴν γραμμὴν με τὰ κομμάτια τοῦ Chopin. Αἱ συνθέσεις του γιὰ «μουσικὴν δωματίου», ἀπηλλαγμένης ἀπὸ κάθε περιττὸ στολίδι, λιτές, ἀπέριττες, ειλικρινεῖς, εἶνε πλούσιες πηγές μιᾶς κρυστάλλινης ἀρμονίας.

Τὸ «τραγοῦδι τῆς Ἑῶς», ὁ «χειμερινὸς ὄριζων» ή «Πηνελόπη» του και τὸ «Requiem» εἶναι οἱ τίτλοι διὰ των ὁποίων ὁ Φωρέ θὰ ζήση εις τὴν ἀθανασίαν. Τὰ Concerts Colonne τὴν περασμένη Κυριακὴ ἐξετέλεσαν εις τὸ πρῶτον μέρος τοῦ προγράμματός των τὸ Requiem τοῦ Φωρέ. Εἶχα τὴν εὐτυχίαν να τὸ ἀκούσω εις μίαν ἄψογον εκτέλεσιν ἀπὸ 250 εκτελεστὰς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Gabriel Pierné, γνωστοῦ και εις τούς Ἀθηναίους.

Τὸ «Requiem» εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ σημαντικώτερα έργα τοῦ Fauré. Η ἐντελῶς νέα και προσωπικὴ τεχνοτροπία τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξε ὁ συνθέτης ἐπάνω εις ἕνα τὸσον παλαιὸν θέμα, προσδίδει μίαν τελείως διαφοροτικὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὸ Requiem τοῦ Verdi και των ἄλλων συνθετῶν. Καὶ ἐνφ ὅλοι οἱ πρὸ τοῦ Fauré μουσουργοὶ ἐμελοποίησαν τὴν πένθιμη πρόζα τοῦ Requiem κατὰ τὸν συνταρακτικώτερον τρόπον που μπορεί να φητασθῆ κανείς γιὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ὁ Φωρέ ἀπέφυγε τὴν φρίκην τοῦ Dies irae και ἐπέμεινε με τὴν ἐμπνευσιν ἀγγελικῶν ὄπτασιῶν εις τὸ In Paradisum, τὸ ὅποιον ἄφησαν ἀνεκμετάλλευτον οἱ πρὸ αὐτοῦ συνθέται. Μιά ἀτμόσφαιρα χάριτος και πραότητος και θείας ἐξάρσεως δημιουργεῖται γύρω ἀπὸ τὸ Requiem τοῦ Φωρέ. Καὶ μέσα εις τὴν ἀτμόσφαιραν αὐτὴν ὁ θάνατος δέν παρουσιάζεται κεραυνοβόλος σφαγιαστής, ἀλλὰ λυτρωτῆς εὐεργετικὸς.

Τὸ τελευταῖον ἔργον τοῦ Φωρέ, συνθετὸν ἐφέτος, εἶνε ἕνα Quatuor που θὰ παιχθῆ τὸν χειμῶνα. Καὶ ἐπὶ τῆ εὐκαιρία αὐτῆς εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἐὰν εις ἕν ἀπὸ τὰ προγράμματα τῆς ὄντως λίαν ἐνδιαφερούσης μουσικῆς κινήσεως των Ἀθηνῶν, περιλαμβάνοντο και ή εκτέλεσις τοῦ Requiem τοῦ Fauré.

Ο θάνατος τοῦ Fauré προστιθέμενος εις τὴν ἀπώ-

λειαν τοῦ Eebussy, στερεῖ τὴν Γαλλίαν ἀπὸ τὰς μουσικὰς τῆς κορυφᾶς. Καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ καθιστᾷ ἀκόμη πλέον δδυνηρότερον καὶ πλέον αἰσθητὸν τὸν θάνατον τοῦ Faugé.

* *

Ἡ μουσικὴ κίνησις [τοῦ] Παρισιοῦ εὑρίσκειται, στὸ φόντο τῆς, στὰ δὲ μεγάλα συμφωνικά κονσέρτα δὲν μπορεῖ νὰ βρῆ κανεὶς θέσιν ἂν δὲν νοικιάσῃ ἀπὸ μιὰ ἐβδομάδα πρὶν.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τὰ προγράμματα τῶν μεγάλων κονσέρτων εἶνε ἡ ἀφθονία τοῦ Μπετόβεν. Πέρνω π.χ. τὰ προγράμματα τῆς τελευταίας Κυριακῆς. Εἰς τὰ Concerts Colonne ἡ 9ῃ συμφωνία τοῦ Beethoven, εἰς τὰ Concerts Pasedeloup ἡ 8ῃ συμφωνία τοῦ ἴδιου, εἰς τὴν Orchestre de Paris ἡ 7ῃ του συμφωνία, εἰς τὴν Société des Concerts ἡ ouverture τοῦ Egmont τοῦ Beethoven εἰς τὰ Concerts Touche ἡ 5ῃ συμφωνία τοῦ Μπετόβεν καὶ εἰς τὰ Concerts Lamoureux ἡ συμφωνία εἰς γτὸ μινὸρε τοῦ Beethoven. Τόσος Μπετόβεν εἰς 6 διαφόρους συμφωνικὰς συναυλίας, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

Ἀλλὰ πλὴν τῶν μεγάλων αὐτῶν κονσέρτων, ἀπειρα μικρότερα δίδονται καθημερινῶς καὶ πλήθος ἰδιωτικῶν συναυλιῶν μεταξύ τῶν ἑποίων ἐσχάτως καὶ ἡ τοῦ κ. Ἀμούργγη, σημειώσασα σημαντικὴν ἐπιτυχίαν.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ μουσικὴ κίνησις δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀναμάσησιν τῶν παλαιῶν ρεπερτορίων, ἀλλὰ νέαι ἐργασίαι διαρκῶς ἐτοιμάζονται καὶ ἀναγγέλλονται. Ἔτσι θὰ ἐκτελεσθοῦν προσεχῶς τὰ νέα ἔργα, τοῦ Etienne Royez, μιὰ σονάτα, τοῦ Jacques de la Presle μία θρησκευτικὴ σύνθεσις, τοῦ Louis Vuillemin, ἕνα συμφωνικὸ πρελούτιο εἰς τὴν «γέννησιν τῆς σελήνης», τοῦ Yves Margat, τὸ συμφωνικὸν ποίημα «Πρωῖνὲ τοῦ Πάσχα», τοῦ Gabriel Chaumette ἕνα quatuor καὶ ἕνα δράτοριον, τοῦ Alfred Kullmann τὸ λυρικὸν τετράπρακτον δράμα «Ὁ Νικημένος Σατανᾶς», τοῦ Paul Pier-né ἡ «Σεχραζάντ», τοῦ Léo Sachs τρεῖς μελωδίες κί' ἕνα «ἐλεγεῖακὸ τραγοῦδι» γιὰ βιολοντσέλλο τοῦ François de Breteuil βαριατσιόνες γιὰ πιάνο, τοῦ Lucien Handebert ὁ ψαλμὸς «Θεὸς νικητὴς καὶ 4 ᾠδὲς «τῆς ζωῆς», καὶ ἄλλα πολλὰ.

* *

Ἀπὸ τὴν σοβαρὰν θεατρικὴν μουσικὴν, ἀναφέρω τὴν πρὸ ἡμερῶν δοθεῖσαν εἰς τὴν μεγάλην Ὀπεραν, πρώτην τοῦ μελοδράματος «Νερτῶ» ἐπὶ κειμένου τοῦ Μιστραλ καὶ μὲ μουσικὴν τοῦ κ. Widor. Ἡ ὑπόθεσις διασκευασμένη οὕτως, ὥστε νὰ ἐνθυμίξῃ εἰς τὴν πρώτην πράξιν τὴν... διαβολικότητα τοῦ «Φάουστ» καὶ εἰς τὴν δευτέραν τὴν θρησκευτικότητα τοῦ «Πάρσιφαλ» διὰ νὰ μεταβληθῇ εἰς τὴν τρίτην εἰς φαντασμαγορίαν μετὰ μπαλλέ-

του, ἀπέτυχε, προκαλέσασα τὴν ἀνίαν καὶ εἰς τοὺς πλέον πιστοὺς ὁπαδοὺς τῶν παλαιῶν φανταστικῶν λιμπρέττων.

Ἄλλ' ἐκεῖνο τὸ ὅποιον συμβάλλει εἰς τὴν μεγαλυτέραν ἀποτυχίαν εἶνε ἡ μουσικὴ εἰς τὴν ὁποίαν ὁ συνθέτης ἀτυχῶς προσεπάθησε νὰ συνδυάσῃ τὴν τεχνοτροπίαν του μὲ τὸ Βαγνερικὸν ὕφος.

Τὴν μουσικὴν γυμνότητα προσπαθοῦν νὰ καλύψουν ἀφθονα μπαλέττα, κόρα, παρελάσεις, ἀκολουθίαι, φαντασμαγορικὰ τρύκ, καὶ τὰ τοιαῦτα. Ματαίως ὅμως. Καὶ ματαίως οἱ φανφάρες καὶ οἱ τρομπέτες τοῦ Σατανᾶ καὶ ὁ ἐρωτικὸς ψίθυρος τῆς Νερτῶ, ἀπὸ τὸ φλάουτο, προσπαθοῦν νὰ θολώσουν τὰ νερά.

Ἡ κριτικὴ, δικαίως ὅθεν, ἐκάκισε τὴν διεύθυνσιν τῆς ὄπερας διὰ τὴν ἀναβίδασιν τῆς «Νερτῶ».

ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΟΞΑΣ

“ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ ΣΑΡΚΑ ΤΗΣ,,

ἀπὸ τοῦ νέου ἔτους

FRÉDÉRIC GODET

Ο ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ

Κατὰ διασκευὴν ὑπὸ Κ. Μεταλληνοῦ.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

III. Τὰ θαύματα. — Ἐνοήσαμεν προηγουμένως τὸ μυστικὸν τοῦ ἀλαθῆτου τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ὡς ἐπίσης καὶ τῇ ἀγιότητι αὐτοῦ. Εἶχε παραδώσει εἰς τὸν Θεὸν κατὰ τρόπον ἀπόλυτον τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ τὴν θέλησιν αὐτοῦ. Καὶ ἡ μὲν διάνοια ἐγένετο ὄργανον μεταβιβάσεως τῆς θείας ἀληθείας, ἡ δὲ θέλησις αὐτοῦ ἀφομοιωθεῖσα πρὸς τὴν θεῖαν θέλησιν ἐπραγματοποίησε τὴν ἀγιότητα τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐπεθύμει ταύτην ὁ Θεός.

Ὡς πρὸς τὴν θαυματουργικὴν δρᾶσιν τοῦ Ἰησοῦ αὕτη εἶναι ὁ καρπὸς τῆς ἀπολύτου ταύτης ἀφιερώσεως τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ εἰς τὸν Θεόν. Ὁ Θεὸς ἀνοίγει μετὰ πλῆρους ἐμπιστοσύνης τοὺς θησαυροὺς τῆς παντοδυναμίας αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἔνδειαν τοῦ Ἰησοῦ διότι αὕτη συνοδεύεται μὲ ἀπόλυτον πιστότητα εἰς τὸν Θεόν.

Παρατηρήσατε αὐτὸν πῶς ἐνεργεῖ ἔταν πρόκειται νὰ θεραπεύσῃ ἕνα κωφάλαον. (1) Ἄφ' ἑνὸς μὲν θέτει τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὠτα τοῦ ἀσθενοῦς· ἡ κίνησις αὕτη ἀποκαλύπτει σαφῶς ὅτι ἡ θαυματουργικὴ δύναμις, ἣτις μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ, θὰ ἀπορροῦσῃ ἀπὸ τοῦ προσώπου του· ἄφ' ἑτέρου δὲ ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς του πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐκπέμπων βιβθὸν στεναγμόν διὰ τοῦτου δηλοῦν οὐχὶ ὀλιγώτερον σαφῶς, ὅτι ἡ δύναμις ἣτις θὰ

1) Μάρκ. Ζ', 32-35.

ἀποδώσῃ τὴν ἀκοὴν καὶ τὴν ὁμιλίαν εἰς τὸν πάσχοντα θὰ κατέλθῃ ἀπὸ τῆς ἕδρας τῶν δυνάμεων τοῦ Θεοῦ.

Ὅμοίως, ἀκούσατε αὐτὸν ὁμιλοῦντα καὶ προσευχόμενον καθ' ἣν στιγμὴν καλεῖ ἐκ τοῦ τάφου ἕνα νεκρόν. Ἄφ' ἑνὸς μὲν λέγει πρὸς τὴν ἀδελφὴν τοῦ μεταστάντος· «Ἐγὼ εἶμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή», (1) κάμνων αὐτὴν νὰ ἐννοήσῃ ὅτι τὸ ἔργον τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, ὅπερ μέλλει νὰ ἐπιτελεσῇ, εὑρίσκειται ἐν στενῇ σχέσει μετὰ τοῦ προσώπου του· ἄφ' ἑτέρου δὲ ὑψώνει τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανόν, ἀναφωνῶν ἐνώπιον ὄλου τοῦ πλήθους· «Πάτερ, γνωρίζω ὅτι πάντοτε μοῦ ἀκούεις». (2) Διὰ τῶν λόγων τούτων διακηρύττει οὐχὶ ὀλιγώτερον μεταγαλποφῶνως, ὅτι ἡ θεῖα παντοδυναμία εὐδοκεῖ νὰ μεταβιβάξῃ εἰς αὐτὸν τὸ σκῆπτρον τῆς δσάκις ἤθελε ζητήσῃ τοῦτο παρ' αὐτῆς.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει μὲ ὄλα τὰ θαύματα τοῦ Ἰησοῦ. Εἶναι συγχρόνως ἀνθρώπινα καὶ θεῖα· θεῖα, ὡς πρὸς τὴν πρώτην αὐτῶν αἰτίαν· ἀνθρώπινα, ὡς πρὸς τὸ ὄργανον εἰς τὸ ὅποιον εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ νομίσωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐκλέγει αὐθαίρετως τὸν ἀνθρώπον εἰς τὸν ὅποιον θὰ ἐμπιστευθῇ τὴν δύναμίν του. Πρέπει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ πονηρὰ ἡμῶν καρδιά κάμνει συνεχῶς κατάχρησιν τῶν δυνάμεων τοῦ τε σώματος καὶ τῆς διανοίας δι' ὧν εἴμεθα πεπρωκισμένοι. Ἄς φέρωμεν μόνον ὡς παράδειγμα τὴν χρῆσιν, ἡ μᾶλλον τὴν κατάχρησιν, ἣν κάμνομεν τοῦ θαυμασίου δώρου τῆς γλώσσης! Ὅποσα ψεύδη, βλασφημίας, συκοφαντίας, κατάρτας... Ἰδοὺ ὁ λόγος δι' ὃν ὁ Θεὸς δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ ἡμᾶς μετόχους τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. Ὅποίαν χρῆσιν ἠθέλωμεν κάμει μίαις τοιαύτης παντοδυναμίας ἔὰν ἐχορηγεῖτο εἰς ἡμᾶς; Ἐὰν ὄμως ἠθέλων ἐμφανισθῇ ἀνθρωπὸς τις οὐτινος ἡ θέλησις ἐπίθετο δλόκληρος εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς θείας ἀγιότητος καὶ ἀγάπης, ὁ Θεὸς μετὰ μεγάλης χαρᾶς θὰ συνέδεεν ὅσον τὸ δυνατὸν πληρέστερον τὸ ὄν τοῦτο μὲ τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Οὕτως ἠθελε πραγματοποιηθῇ ἐπὶ τέλους ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου ὅποιον εἶχεν ἦδη περιγράψει ὁ Ψαλμῶδης· «Δόξα καὶ τιμὴ ἔστεφάνωσας τὸν ἀνθρώπον, κατέστησας αὐτὸν κύριον ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου· πάντα ὑπέταξας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ». (3)

Ἡ ἐμφάνισις δὲ τοιοῦτου ἀνθρώπου δὲν θὰ εἶναι διὰ τὸν Θεὸν εὐτυχὴς τις ἐκπληξίς, εὐφρόσυνόν τι περιστάτικόν· θὰ εἶναι ἡ ἐκπλήρωσις τῆς αἰωνίου αὐτοῦ βουλῆς σχετικῶς μὲ τὸν ἀνθρώπον. Τὸ ἀξίωμα τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῆς κτίσεως, καθὼς ἐπίσης τὸ τοῦ προφῆτου καὶ τοῦ ἀρχιερέως, ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τοῦ ἀνθρώπου, οἶον συνέλαβεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀρχικῶς. Εἶναι σύμφωνος πρὸς τὸν ἐνδοξον προορισμὸν τοῦ ἀνθρώπου νὰ καταστῇ ἐν ταύτῃ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς δυνάμεως, τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ πραγματοποιήσῃ διὰ τοῦ τριπλοῦ

1) Ἰωάν. ΙΑ', 25.

2) Ἰωάν. ΙΑ', 42.

3) Ψαλμ. Η', 6.

τούτου ἀξιώματος τὴν ὄρατὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς.

IV. Ἡ Μεταμορφώσεως. — Ὅποια τις θὰ εἶναι ἡ ἐκδοσις τοιαύτης ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀφοῦ φθάσῃ αὕτη τὸ κατακόρυφον αὐτῆς σημεῖον, καθὼς συμβαίνει τῶρα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἰησοῦ; Θὰ ὑποστῇ ἡ ζωὴ αὕτη, καθὼς πᾶσα ἄλλη ζωὴ, τὸν νόμον τῆς καταπτώσεως, τῆς παρακμῆς καὶ τοῦ θανάτου; Οὐχί! Ὁ πρῶτος ἀνθρώπος, ὁ γενάρχης τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ἐξελεθὼν τῶν χειρῶν τοῦ Δημιουργοῦ, δὲν θὰ ὑπέκυπτεν εἰς τὸν θάνατον, ἔὰν ἔμενεν ἡνωμένος διὰ τῆς ὑπακοῆς μετὰ τῆς πηγῆς τῆς Ζωῆς. Πᾶσαι αἱ δυνάμεις ἀποσυνθέσεως, αἵτινες ἦδρευον ἐν τῷ γῆνῳ αὐτοῦ σώματι ἤθελον ὑπερνικηθῆ. Ὁδὸς βασιλικὴ ἠνοίχθη ἀρχικῶς πρὸ τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῆς μεγαλειότητος τοῦ Θεοῦ· ἡ δὸς αὕτη ὡδήγει διὰ τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς ἠθικῆς προσόδου, ἀπὸ τῆς ἀσφότητος εἰς τὴν ἀγιότητα — οὗτος ἦτο ὁ πρῶτος σταθμὸς — εἶτα δι' ἐνδόξου τινος μεταμορφώσεως κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὸ πνεῦμα, ὡδήγει ἐκ τῆς ἀγιότητος εἰς τὴν δόξαν. (1)

Ἡ ἰδέα αὕτη εἶναι ἡ κλεῖς δι' ἣς θὰ ἐννοήσωμεν τὰ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Ἰησοῦ. Αἱ λεπτομέρειαι τοῦ γεγονότος τούτου εἶναι εἰς πάντας γνωσταί. (2). Ἐκεῖνο ὄμως ὅπερ πολλοὶ δὲν θὰ ἔχωσιν ἴσως παρατηρήσει, εἶναι ἡ θέσις ἣν τὸ γεγονός τῆς μεταμορφώσεως κατέχει ἐν τῇ σειρᾷ τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰησοῦ. Ἄφ' ἑνὸς τὸ γεγονός τοῦτο σημεῖον τὸν κολοφῶνα τῆς ἐν Γαλιλαίᾳ δράσεως αὐτοῦ, ἄφ' ἑτέρου εἶναι τὸ πρῶτον βῆμα ἐπὶ τῆς κατωφερείας, ἣτις καταλήγει εἰς τὸν σταυρόν.

Ὁ Ἰησοῦς εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον τῆς τελειότητος αὐτοῦ. Ἡ ἐπίγειος ὑπαρξις ἦτο δι' αὐτὸν πλαίσιον στενωτάτων· στάδιον περαιτέρω προόδου ἐπὶ τῆς γῆς δὲν ὑπῆρχε δι' αὐτόν. Ἐπίστατο λοιπὸν κατ' ἀνάγκην ἡ στιγμὴ τῆς ἐξόδου ἀπὸ τῆς σφαιρας τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεως. Διὰ τίνος ὄμως θύρας; Τῆς σκοτεινῆς θύρας τοῦ τάφου; Οὐχί! Διότι ὁ Ἰησοῦς οὐδέποτε ἀπεκόπη ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τῆς πηγῆς τῆς Ζωῆς. Ἐμελλε λοιπὸν, κατὰ τὸν βασιλικὸν νόμον περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλήσαμεν, νὰ ὑψωθῇ διὰ φυσιολογικῆς τινος μεταμορφώσεως, ἀπὸ τῆς ἐπιγείου ὑπάρξεως εἰς τὴν οὐρανίαν κατάστασιν. Ἡ μεταμορφώσις ὑπῆρξεν οἶονεὶ τὸ πρῶτον βῆμα ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης. Τὸ φῶς ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἀπὸ τὰ ἐνδότερα τοῦ Ἰησοῦ, τὰ φωτιζόμενα ἄνωθεν, ἀκτινοβολεῖ διὰ μέσου τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ καθιστᾷ ἀπαστράπτοντα καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἐνδύματά του, εἶναι ἡ ἀρχὴ μίαις δόξης. Οἱ δύο

1) Ἡ μεταμόρφωσις τῆς κάμης εἰς χρυσαλλίδα παρουσιάζει ἡμῖν ὡχρόν τι δεῖγμα φυσικῆς μεταμορφώσεως.
2) Ἡ σκηνὴ τῆς Μεταμορφώσεως περιγράφεται ὡς ἐξῆς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· Λουκ. Θ 28-31 «Παραλαβὸν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύξασθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον, [ἐλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος (Ματθ. Ιζ' 2)] καὶ ὁ ἵματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. Καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλίας· οἱ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἐξοδὸν αὐτοῦ, ἣν ἐμελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ...».

ἔχεινοι ἀπεσταλμένοι ἀπὸ ἀνώτερον κόσμον — ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἡλίας — εἴτινες παρουσιάζονται πρὸς αὐτόν, εἶναι πρόδρομοὶ ἐλθόντες πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ διὰ νὰ εἰσαγάγῃσι τοῦτον εἰς τὰς ἐπουρανίους σκηνάς. Ἡ νεφέλη ἐκείνη, τέλος, μυστηριώδης σύμβολον τῆς παρουσίας τοῦ Πατρὸς, εἶναι ὁμοειδὲς ἄμμα τι, ἐν τῇ ὁμοίῳ ὁ Ἅγιος καὶ Δίκαιος μέλλει νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸν κόλπον τῆς δόξης.

Τὶ ὅμως συμβαίνει; Τὸ φῶς ἐκλείπει· οἱ οὐράνιοι ἀγγελιοφόροι εξαφανίζονται· ἡ νεφέλη ἀποσύρεται. Ὁ Ἰησοῦς μένει κάτω εὐρίσκειται πάλιν πλησίον τῶν ἰδικῶν του, ὁ αὐτὸς ὅπως προηγουμένως· καὶ μετ' ὀλίγον, ὡς εἰς μὴ συνέβαινε τίποτε, κατέρχεται πάλιν πρὸς τὸ δροσὸν μετὰ τῶν μαθητῶν του, οἵτινες παρέστησαν μάρτυρες τῆς σκηνῆς ἐκείνης. Πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τὸ τόσον ἀντίθετον πρὸς ἐκεῖνο ὅπερ ἐφαίνετο ἐπιχειμῶνος;

Μία φράσις τῆς εὐαγγελικῆς ἀφηγήσεως παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν ἐξηγήσιν ἣν ζητοῦμεν. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκάς ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὴν συνάντησιν ἐκείνην τῶν οὐρανίων ἀπεσταλμένων μετὰ τοῦ Ἰησοῦ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ἐξόδου (δηλαδή τοῦ θανάτου) ἣν ὁ Ἰησοῦς ἐμελλε νὰ διέλθῃ ἐν Ἱερουσαλήμ. Δύο τρόποι ἐξόδου ἀπὸ τῆς ἐπιγείου ταύτης ζωῆς προσεφέροντο εἰς τὸν Ἰησοῦν· ὁ εἰς ἣν ἤενδοξος μεταμόρφωσις, ἣν ἐδικαιοῦτο λόγῳ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ καὶ ἦτο δι' αὐτὸν ἡ νόμιμος ἐξόδος. Ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ δεχθῆ τὴν θριαμβευτικὴν ταύτην ἀναχώρησιν καὶ ὁ Θεὸς ὤφειλε νὰ προσφέρῃ ταύτην εἰς αὐτόν· διότι αὕτη ἦτο ἡ ἀνταμοιβή ἢ ὀφειλομένη εἰς τὴν ἀγιότητα αὐτοῦ. Εἰσερχόμενος ὅμως ὁ Ἰησοῦς διὰ τοῦ τρόπου τούτου εἰς τὸν οὐρανὸν θὰ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ εἰσέλθῃ μόνος ἐν αὐτῷ. Ἡ θύρα ἦθελε κατ' ἀνάγκην κλεισθῆ πάλιν ὀπίσω αὐτοῦ. Ἡ ἀνθρωπότης μὴ ἔχουσα συμπλιωθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ, θὰ ἔμενε ἐπὶ τῆς γῆς ὀρασομένη ἐν τῷ κλοιῷ τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου, μέχρι τῆς τελείας αὐτῆς ἀποσυνθέσεως. Παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξοδὸν ταύτην, ὁ Ἰησοῦς θεωρεῖ ἕτεραν, ἣτις θέλει ἐκπληρωθῆ ἐν Ἱερουσαλήμ, τῇ πόλει ἣτις φονεῖ τοὺς προφήτας καὶ ἣτις πολὺ ὀλιγώτερον ἀκόμη θὰ φεισθῆ τοῦ Ἁγίου τοῦ Θεοῦ, ἐὰν οὗτος ἀρνηθῆ νὰ καμφθῆ πρὸ τῶν σαρκικῶν αὐτῆς φρονημάτων. Ἡ ὀδυνηρὰ αὕτη ἐξόδος εἶναι ἐκείνη περὶ ἣς ὀμιλεῖ μετὰ τῶν δύο μεγάλων ἀντιπροσώπων τῆς παλαιᾶς διαθήκης — τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἡλίας — καὶ τὴν ὁποίαν διακηρύττει εἰς αὐτοὺς ὅτι ἀποδέχεται. Ἡ ἀντίθεσις, μάλιστα, μετὰ τοῦ ἠπίκου καὶ ἐνδόξου τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ τοῦ τέλους τὸ ὅποτον ὁ Ἰησοῦς ἐξέλεξεν, ἦτο ἱκανὴ νὰ κάμῃ αὐτοὺς νὰ αἰσθανθῶσι τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀγάπης τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Μωϋσῆς δὲν εἶχε ἐκπνεῦσαι ἐπὶ τοῦ ὄρους Nebo, κατὰ τὴν ὥραν ἐκφρασίαν τῶν ῥαβδίνων, ἐν φιληματι Κυρίου. Ὁ Ἡλίας δὲν εἶχε ἀρπάξῃ ἐν ἄρματι πυρίνω. Ὁ Ἰησοῦς μυστὶ τοῦτους ἐνταῦθα εἰς τὸ μυστήριον τῆς τελείας ἀγάπης· διδάσκει αὐτοὺς ὅτι ὑπάρχει τι ἀνώτερον ἀπὸ τὸ νὰ ἀποθάνῃ τις ὡς ὁ πολυηγαπημένος τοῦ Θεοῦ ἢ νὰ μεταφερθῆ ἔσως ζῶν ἐν τῇ δόξῃ τοῦτο εἶναι τὸ νὰ ἀρνηθῆ

μῖαν τοιαύτην ἀναχώρησιν διὰ νὰ προτιμῆσθ ἀντ' αὐτῆς τὸν σταυρόν. Ἄρνείται τὴν θριαμβευτικὴν ἀψίδα διὰ νὰ προτιμῆσθ τὴν στενὴν καὶ σκοτεινὴν ὁδὸν τοῦ τάφου. «Ἡ ἀγάπη, εἶχεν εἶπει τὸ Ἄσμα, νικά τὸν θάνατον». Τὸ γεγονός τῆς μεταμορφώσεως ἀποδεικνύει ὅτι ἡ ἀγάπη ὑπερβαίνει κατὰ τὴν δύναμιν καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ἰσχυρότερον τοῦ θανάτου, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἔξιν τοῦ οὐρανοῦ διὰ μῖαν οὐράνιον καρδίαν. Ἄντι νὰ ἀνέλθῃ μετὰ τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἡλίας, ὁ Ἰησοῦς κατέρχεται ἀπὸ τοῦ δροσίου καὶ λαμβάνει τὴν ἄγουσαν εἰς Ἱερουσαλήμ.

Ὁ Ἰησοῦς εἶχε ἐκπληρώσει τὸ ἔργον τοῦ ἀθήου, τοῦ ἀγίου, τοῦ τελείου ἀνθρώπου ἀπὸ πάσης ἐπόψεως. Ὄταν ἐπέστη ἡ στιγμή νὰ ἀπλώσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βραβεῖου τοῦ δρόμου, ἐπὶ τοῦ στεφάνου τοῦ νικητοῦ, παραιτεῖται, ἀρνείται· διότι βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ νέον ἔργον πρὸς ἐκπλήρωσιν, τὸ τελευταῖον καὶ ἀπαραίτητον πρὸς πραγματοποιήσιν, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ τὴν χαρὰν νὰ εὐρίσκειται ἐν τῷ οὐρανῷ οὐκ ἰσχυρῶς, ἀλλὰ περιστοιχούμενος ὑπὸ πολυαριθμοῦ συνοδείας. Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι ἡ σωτηρία τῆς ἀμαρτωλῆς ἀνθρωπότητος.

ΣΕΙΡΑ ΤΡΙΤΗ

Ι. Ὁ Θάνατος. — Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Ἰησοῦς ἐπραγματοποίησε τὸν τύπον τοῦ ἰδεώδους ἀνθρώπου. Ὑπῆρξεν, ἀπὸ ἠθικῆς ἐπόψεως, ἡ ἐξαιρετικὴ φυσιολογικὴ μορφή ἐν μέσῳ ἀνθρωπότητος ἣτις ἀπ' αὐτῆς ἀκόμη τῆς ῥίζης τῆς — τοῦ γενάρχου τῆς — εἶχεν ἠθικῶς παραμορφωθῆ.

Ἡ ἄμειπτος ἀγιότης τοῦ Ἰησοῦ ἔδιδεν εἰς αὐτόν τὸ μοναδικὸν φῶς διὰ τοῦ οὐρανοῦ διέκρινε τὴν ἀμαρτίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἐν ὅλῃ τῇ φρικώδει καὶ σοβαρᾷ μορφῇ τῆς. Ἀπολαύων μόνος αὐτὸς ἐν πλήρει φωτὶ καὶ σαφεί συνειδήσει τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας, ἐβλεπεν ἀπὸ τῆς ἀγιότητος ἐκείνης καταστάσεως τὴν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνταρσίαν τῆς ἀνθρωπότητος ἣτις ἐδάδιζε σύσσωμος τὴν ὁδὸν τῶν ἰδικῶν τῆς ἐπιθυμιῶν. Ἡ φοβερὰ ἐκείνη κατὰπτωσις ἔκρουε βαθύτατα τὰς χορδὰς τῆς ἀγάπης τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἡσθάνετο οὗτος τὸν ἑαυτὸν τοῦ μέλους τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶχε σάρκα καὶ ὀστά ἐξ αὐτῆς. Πῶς νὰ μεῖνῃ ἀπαθῆς καὶ ἀδιάφορος δι' ὑπόθεσιν ἣτις τοσοῦτον ἐνδιέφερε τὴν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν αὐτοῦ καὶ τοσοῦτον προσέβαλλε τὸν χαρακτῆρα τοῦ Θεοῦ του; Ὁ Ἰησοῦς, αὐτὸς, ὅστις ἀφήκε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν δόξαν τοῦ οὐρανοῦ ὅταν προσέφερεν εἰς αὐτόν ὁ Θεὸς ταύτην, κατὰ τὴν ὥραν τῆς Μεταμορφώσεώς του, εἶχεν ἤδη λάβει τὴν ἀπόφασιν, εἶχεν ἤδη ἀναλάβει τὴν ἀποστολὴν νὰ τακτοποιήσῃ τὴν ἠθικὴν ἐκείνην ἐκκρεμότητα τῆς ἀμαρτίας τῆς ἀνθρωπότητος. Εἶχεν ἤδη δεχθῆ νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ, νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ νὰ προσφέρῃ αὐτὸς ἐπανόρθωσιν ἐνώπιον τῆς ἀγιότητος τοῦ Θεοῦ, ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος ὀλοκλήρου, διὰ τὴν ὑπόθεσιν τῆς κατὰ τοῦ Θεοῦ προσβολῆς. Παράδοξον πρᾶγμα, ἡ

ἠθικὴ ἐπανόρθωσις, ἣτις ἐχρεωστεῖτο εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀμαρτίαν τῆς ἀνθρωπότητος δὲν ἦτο δυνατόν νὰ προσφερθῆ παρὰ μόνον ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ, δηλαδή ὑπὸ προσώπου ὅπερ οὐδόλως εἶχε λάβει μέρος εἰς τὴν ἀμαρτίαν ἐκείνην! Πράγματι, μόνον ὁ Ἰησοῦς ἦτο εἰς θέσιν νὰ προσφέρῃ εἰς τὸν Θεόν, ὡς μέλος τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς, ἐπανόρθωσιν ὅποια πράγματι ἠρμοζεν εἰς τὴν σοβαρότητα τῆς ἀμαρτίας· ἦτο δὲ μόνος ὁ Ἰησοῦς εἰς θέσιν διότι μόνος αὐτὸς ἦτο ἅγιος κατ' ὅλην τὴν ἔνοιαν τῆς λέξεως. Ὅσῳ περισσότερον ἀνυψοῦται τις ἐν τῇ σφαίρῃ τῆς ἀγιότητος τοσοῦτω σοβαρώτερον καὶ αὐστηρότερον κρίνει ἀπὸ τοῦ βήτους ἐκείνου καὶ αὐτὴν τὴν μικροτέραν περὶβάσειν κατὰ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς δαισι καταίχε τὴν ἀπόλυτον ἀγιότητα ἔκρινε τὸ ἔγκλημα τῆς ἀνθρωπότητος ἀξίον θανάτου. Ἐχαρακτήρισε καὶ ἔκρινε τὴν τιμωρίαν τῆς κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀνταρσίας μετὸν ἴδιον χαρακτηρισμὸν καὶ τὴν ἴδιαν κρίσιν μετὸν ὅποιαν αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ ἐχαρακτήριζε καὶ ἔκρινεν αὐτήν. Τίς ἄραγε εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς ἠθικῆς ἀνταρσίας τῆς ἀνθρωπότητος; Ἡ Ἱερὰ Γραφή ἐπιχειεῖ ἀπλετον φῶς ὅταν μᾶς ἐξιστορεῖ τὴν πρώτην καὶ μεγάλην ἀποστασίαν, ἣν ὁ γενάρχης τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς Ἀδὰμ διέπραξε, περιφρονήσας ἀπ' εὐθείας τὴν μεγαλειότητα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀρνηθεὶς ἐν συνειδήσει τὴν ἐξάρτησιν ὑπὸ τὴν ὅποιαν διέτελει ἀπέναντι τοῦ Δημιουργοῦ.

— «Δύναμαι νὰ ζῆσω ἄνευ σοῦ, καὶ ἄκοντος σοῦ». Οὗτος εἶναι ὁ κατὰ τοῦ Θεοῦ προπηλακισμὸς, ὃν συνέλαβεν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐπραγματοποίησε διὰ τῆς παρακοῆς του ὁ πρῶτος Ἀδὰμ.

— «Ἡ ζωὴ σου εἶναι δῶρον ἰδικόν μου· τὸ δῶρον τοῦτο κατόπιν τῆς ἀνταρσίας σου ταύτης πρέπει νὰ ἀφαιρεθῆ ἀπὸ σοῦ.» Αὕτη εἶναι ἡ ἀπάντησις τὴν ὅποιαν ἡ θεὰ δικαιοσύνη δικαιούται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν αὐθάδη ἐκείνην πρόκλησιν ἣτις ῥίπτεται κατὰ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς, ὁ δεύτερος Ἀδὰμ, δὲν ἐβάδισεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ πρῶτου Ἀδὰμ, τοῦ ἀποστάτου καὶ περιφρονητοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς ὑπῆρξεν ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἀπολύτου πρὸς τὸν Θεὸν σεβασμοῦ καὶ τῆς τελείας ἀφιέρωσης εἰς τὸ θέλημα αὐτοῦ. Ρίπτων βλέμμα βαθύ εἰς τὸ μέγα Παθητικὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ὅπερ ἀπὸ τοῦ γενάρχου αὐτῆς — Ἀδὰμ — ἐπηρρημένον διὰ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν κατόπιν γενεῶν, ἐδάρυνεν ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ θάνατος ὁ αἱματηρὸς, ἡ ἀπώτομος κατασύντριψις τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ ἡ καταδύσις αὐτῆς εἰς τὸ βάραθρον τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, αὕτη ἦτο ἡ ποινή, ἣτις κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς θείας δικαιοσύνης ἐπρεπε νὰ ἐπιβληθῆ εἰς τὸν ἀποστάτην ἀνθρώπον.

Μόνος αὐτὸς ὢν νηφάλιος ἐν μέσῳ κόσμου ἐσκοτισμένου ἦτο μόνος αὐτὸς εἰς θέσιν νὰ συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μεσιτεύσῃ ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας τῆς ἀνθρωπότητος. Δὲν ἐδίστασε νὰ ἀποδεχθῆ προθύμως αὐτήν καὶ νὰ ἀνέλθῃ ἀγογγύσως ἐπὶ τοῦ σταυροῦ διὰ νὰ πάθῃ καὶ

ἀποθάνῃ ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς ἐνόχου ἀνθρωπότητος. Ἐχυσε τὸ αἷμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ προσφέρων ἐπανόρθωσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ διὰ τὸ μέγα παθητικὸν τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπὸ τοῦ γενάρχου αὐτῆς μέχρι τῆς συντελείας τῆς.

Ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ Ἰησοῦ καθηλωμένου ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἡ ἀμαρτία τῆς ἀνθρωπότητος ἐθρηνήθη, ἐκρίθη, κατεδικάσθη κατὰ τρόπον μοναδικόν, καθ' ὃν οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν θὰ ἠδύνατο ποτε νὰ κάμῃ. Κατὰ τὴν ἀντιπροσωπεῖαν ἐκείνην τῆς ἀνθρωπότητος ἐκ μέρους τοῦ Ἰησοῦ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ, ἐχύθησαν ἅγια δάκρυα ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ Ἰησοῦ ἐνώπιον τῆς προσδληθείσης ἀγιότητος καὶ δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖ προσεφέρθη εἰς τὸν Θεὸν ἠθικὴ ἐπανόρθωσις πληρესιάτη, τὴν ὅποιαν οὐδέποτε ἡ θέλομεν δυνηθῆ νὰ προσφέρωμεν ἡμεῖς. Ὁ σκληρότατος θάνατος ἀνεγνωρίσθη παρὰ τοῦ Ἰησοῦ ταπεινότητα καὶ ἐγένετο ἀποδεκτὸς ἀγογγύσως, ὡς ὁ ἐπάξιος μισθὸς τῆς ἀμαρτίας. Ἰδοὺ τις υπερτάτη σοβαρότης χαρακτηρίζει τὰς ὥρας ἐκείνας τοῦ μαρτυρίου καὶ καθιστᾷ ταύτας μοναδικὰς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ Ἰησοῦς ἐπλήρωσεν εἰς τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τὸ ἕν ὅσον διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀδελφῶν του.

Ἀπὸ μακροῦ ἤδη χρόνου ὁ Ἰησοῦς εἶχε ἀσκηθῆ εἰς τὸ ἔργον τοῦ βαστάζειν ἐπὶ τῶν ὄμων αὐτοῦ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἄλλων. Ὡς παιδίον ἀκόμη, δὲν εἶχε πολλάκις μεσιτεύσει μετὰ δακρύων παρὰ τῷ Θεῷ αὐτοῦ διὰ τοὺς νεαροὺς αὐτοῦ ἀδελφοὺς, τὰς μικρὰς αὐτοῦ ἀδελφὰς κατὰ σάρκα, καὶ δι' αὐτοὺς ἔτι τοὺς γονεῖς του, ὅταν ἐβλεπε τοὺτους ὑποκύπτοντας ὑπὸ τινά πειρασμὸν; Ὡς νεανίας ἐπίσης, εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς ζωῆς, καθ' ἣν ἡ καρδία ἀνοίγεται εἰς τὸ εὐγενὲς αἰσθημα τοῦ πατριωτισμοῦ, δὲν εἶχεν ἐναγκαλισθῆ δλόκληρον τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῇ συμπαθείᾳ αὐτοῦ καὶ μυριάκις ἐξομολογηθῆ μετὰ πόνου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ ἐκείνου, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ ἀμαρτιῶν αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ; Φθάσας, τέλος, εἰς καταστάσιν ὀρίμου ἀνθρώπου, ἐπεξέτεινε τὰς συμπαθείας αὐτοῦ εἰς ὀλόκληρον τὸν κόσμον. Πᾶν ὅπερ ἔφερε τὸ ὄνομα «ἀνθρώπος» ἐν τῷ παρελθόντι, ἐν τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, εὐρήκεν ἄσυλον ἐν τῇ ἀπειρῳ ἀγάπῃ τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Ἐγένετο οὗτος διὰ τῆς ἀκατανίκητου δυνάμεως τῆς ἀγάπης, τὸ ζῶν κέντρον τῆς πεπτωκυίας ἀνθρωπότητος. Κατέστη ἡ ὑγιὴς καρδία τοῦ ἀσθενοῦς ἐκείνου σώματος. Ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς ἔχαιρέτησεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ταύτην ὅταν ὠνόμασε τοῦτον «Ἄμνον τοῦ Θεοῦ αἵροντα τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου». Τέλος, προσέφερεν εἰς τὸν Θεόν, ἐν ὀνόματι τῶν ἀδελφῶν του, τὴν ἐπανόρθωσιν, ἣτις ὀφείλετο εἰς αὐτόν, ἕνεκα τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. Ἀνεγνώρισεν ἐμπράκτως μετὰ σεβασμοῦ τὸ θεῖον ἐκεῖνο δίκαιον, κατὰ τὸ ὅποιον ἡ ἀνταρσία κατὰ τοῦ Θεοῦ εἶναι καταδικαστέα διὰ θάνατον.

Ἡ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ προσφερθεῖσα αὕτη ἐπανόρθωσις ἦνοιξεν ὁδὸν συγχωρήσεως οἰουδῆστοτε ἄ-

μαρτυροῦ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Διὰ τίνος ἀρά γε μέσου ; Ἄρκει νὰ ἀναγνωρίσῃ ἀνεπιφυλάκτως ἐν τῇ συνειδήσει αὐτοῦ ὁ ἁμαρτωλὸς ὅτι εἶναι αὐτὸς ἄξιος τῆς ὀργῆς καὶ τῆς κατάρτας, ἣτις ἐπέπεσον ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ τὴν ὁποῖαν ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ εἶναι πρέπον νὰ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτόν. Ὁ Θεός, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, παραιτεῖται τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ νὰ τιμωρήσῃ τὴν ἁμαρτίαν, ἀρκούμενος εἰς τὸ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἱκανοποιήθη ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀνεγνωρίσθη ἀνεπιφυλάκτως ὑπὸ τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

Ἡ ἀναγνώρισις τῆς σοβαρότητος τῆς ἁμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου, γινομένη ὑπὸ τὸ φῶς τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ, — ἀντικαταστάτου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τὸ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν μίσος — ἣτις ἐγένετο αἰτία ταιούτου θανάτου ἐν τῷ Ἰησοῦ — αὗται εἶναι αἱ δύο βάσεις ἐφ' ὧν ἐδράζεται ἡ ἀπὸ Θεοῦ συγχώρησις τοῦ ἁμαρτωλοῦ. (1)

Ἰδοὺ τὸ ἔργον, τὸ ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς ἐξεπλήρωσεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ τὸ ὁποῖον ἀπέκτειτο νὰ ἐκτελεσθῇ μόνον ἀπὸ τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἕστις ἦτο συγχρόνως ὁ μόνος τέλειος ἄνθρωπος καὶ ὁ μόνος ἅγιος ἄνθρωπος.

Εἰς τὸ προσεχές: Ἡ Ἀνάστασις — Ἡ Ἀνάληψις. II ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ).

1) Ἡ σχέσις τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρωπότητος, θὰ μελετηθῇ ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ κατὰ τὴν μελέτην «περὶ τοῦ ἔργου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ».

ΓΡΑΜΜΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

NEA BIBLIA. — Ὁ ἱατρὸς καὶ ὑγειονομικὸς ἐπιθεωρητὴς Χρῆστος Σ. Εὐαγγέλου, καθὼς προἀνηγγέλαμεν, ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁ κίνδυνος τῶν Ἀφροδισίων Νόσων» λίαν ἐμπεριστατωμένην καὶ χρήσιμον μελέτην διὰ τὴν καταπολέμησιν καὶ τὴν ἐκ τῶν ἀφροδισίων νοσημάτων προφύλαξιν τῶν ὑγιῶν.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ τὸ ἀφροδισιον νόσημα θεωρεῖται ὡς ἀτιμωτικόν, ἐξ οὗ δὲ καὶ ἡ μεγάλη διάδοσις αὐτοῦ πρὸς βλάβην τῆς κοινωνίας.

Ὁ συγγραφεὺς διὰ τοῦ προλόγου του, ὄχι μόνον ἀνατρέπει τὴν τοιαύτην σφαλερὰν ἀντίληψιν τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, ἀλλὰ δι' ὀρθῶν συλλογισμῶν καὶ λίαν βασιμῶ ἀναπτύξεως αὐτῶν μᾶς πείθει ἐντελῶς ὅτι ὁ κάθε πατέρας καὶ πρὸ παντὸς ἡ μητέρα πρέπει νὰ ξέρουν καλὰ τί εἶναι αὐτὰ τὰ ἀφροδισια νοσήματα καὶ πῶς πρέπει νὰ φροντίζουσι νὰ προφυλάττουσι τὰ παιδιὰ των.

Τὸν συγγραφεὴ κ. Εὐαγγέλου δυστυχῶς δὲν γνωρίζομεν προσωπικῶς διὰ νὰ τὸν συγχαρῶμεν καὶ ἰδιαιτέρως διὰ τὴν τόσον χρήσιμον μελέτην του, τὴν ὁποῖαν συνιστῶμεν εἰς πάντας, ἀσθενεῖς καὶ υγιεῖς, διότι ἐκ τῆς ἀναγνωσεὶς τῆς πολλῆς τῆς ὠφέλης θ' ἀποκομίσουσι.

ΤΟ 1925 Ο «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΗΣ». — Ἐπειδὴ κατὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν τοῦ λήγοντος ἔτους

1924 τοῦ «Παντογνώστου» παρατηρήθησαν ἑνικαί τινες παρεξηγήσεις μετὰ τῶν συνδρομητῶν μας, ἐξ ὧν τινες ἠρνήθησαν νὰ πληρώσουν ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐξήτησαν νὰ διαγραφῶν (ἄγνωστον τίνι τρόπῳ), ἄλλοι δὲ ἐξήτησαν τὴν κατὰ δόσεις πληρωμὴν τῆς ἐξ 60 δρ. συνδρομῆς των, διὰ τοῦτο ἀπὸ σήμερον τίθεμεν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἐπιθυμούντων ν' ἀνανεώσουν τὴν συνδρομὴν των διὰ τὸ ἐρχόμενον ἔτος 1925 δελτία ἐγγραφῆς των ὡς συνδρομητῶν μας, διὰ τῶν ὁποῖων δύναται κάλλιστα ἕκαστος συνδρομητὴς νὰ σημειώσῃ εἰς πόσας ἰσοχρόνους δόσεις ἐπιθυμεῖ νὰ καταβάλῃ τὴν συνδρομὴν του.

Ἐλπίζομεν ὅτι τὸ μέτρον τοῦτο θ' ἄρῃ πᾶσαν τυχὸν παρεξήγησιν κατὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν συνδρομῶν καὶ ἐξ ἄλλου θὰ γνωρίζωμεν καὶ ἡμεῖς πόσους συνδρομητὰς θὰ ἔχωμεν τὸ 1925 καὶ κατὰ συνέπειαν πόσα φύλλα θὰ ἐκτυπῶνωμεν.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες λοιπὸν ἢ ν' ἀνανεώσουν τὴν συνδρομὴν των ἢ νὰ ἐγγραφῶν τὸ πρῶτον διὰ τὸ 1925, ἄς λάβουν τὴν καλωσύνην νὰ ζητήσουσι δελτία ἢ ἄς μᾶς γράψουσι ἐπιστολὴν περὶ ἐγγραφῆς των.

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ"**

**"ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΠΑΝΘΕΟΝ"
1821 — 1921**

Ἐγγραφεῖς Συνδρομηταὶ

- 68). Σωτηρ. Βενέτσανόπουλος, Γραμματεὺς Ταμείου — Μολάοι. —
  - 69). Γεώργ. Γ. Εὐαγγελίδης, Κτηματίας καὶ Ταμίας Ἐργοστασίου Λυσ. Μαρούλη — Καβάλλα. —
  - 70). Σεραφεῖμ Σεραφεμιδῆς, Ταμίας τοῦ Κράτους — Σιάτιστα. —
- (Ἐλλείπει χώρου τὰς λοιπὰς ἐγγραφὰς θ' ἀναγγελλόμεν εἰς τὸ προσεχές).

«Κύριοι, ἀρχίζει ἡ συνεδρίασις» λέγει ὁ κακόμοιρος Μεγαλάκης εἰς τοὺς κακοφασμένους καὶ στραβομουτσουνεασμένους ὑπουργοὺς του. Συμβούλιον τοῦ Στέμματος βλέπετε ; Καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ὁ καυμένος ἀκούει τὰ ἄλλα παιδιὰ νὰ παίζουσι.

Γιατὶ καὶ αὐτὸς νὰ μὴ εἶναι ἓνα ἀπ' αὐτὰ ;

**Ο ΜΙΚΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ
ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ**

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΞΑΣΤΙΧΑ — β' σειρά.

ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΥΣΗ

Ἰλαρυνέ μου τὴν ψυχὴ, παναίθρια φύση ἑλληνική. Σκοτάδια ἀπὸ ἔγνοιες καὶ καημοὺς μοῦ σκέπασαν τὰ [στέρια, ποὺ Μάγο μ' ὠδηγοῦσανε σὲ μιὰ Βιηθλεὲμ εἰρηνική. Μὰ φέρε τῆς φωτοχαρᾶς ξανὰ τὰ κιλοκαίρια καὶ δὸς μου φίλτρα ἀξενουασιᾶς, ὅπως μοῦ δώριζες παιδί. Καὶ κάνε ἐντός μου ἡ χάρις σου πάντα ἱλαρὴ νὰ κεληθῇ.

ΚΑΙΝΟΥΡΙΑ

Λόγια ἀκουστά, λαλιὲς γνωστές, δὲ μοῦ ξυλνατε τίποτα. Ζητώντας ἄπλαστες στροφές, διψώντας μέλη ἀνείπωτα πῆρα καὶ πάλι τὸ στρατὶ καὶ βγῆκα στάκρογιαλί, ποὺ τὸ λικνίζει ἡ θάλασσα στὴ θεία της μέσα ἀγκάλη. Κι — ὦ χαρμονὴ ψυχῆς! — γροικῶ στὸ λίκνισμαμὰ γλῶσσα, ποὺ ἀμίλητα κι' ἀνήκουστα τόσα μοῦ λέει καὶ τόσα!

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

Ἀναλογιέμαι τὰ δεντρά, τὰ πολυαγαπημένα, ποὺ στέκουσι στὴ βουνοπλαγιά βουβά, συλλογισμένα, ἐνῶ τοῦ γήλιου δέχονται τὰ δλόθερμα ἀγκαλιάσματα κι' ἀκοῦν τῆς αὔρας, ποὺ φιλεῖ τίς φυλλωσιές τους, τὰ [σμάτα. Κι' ἀναρωτιέμαι : Συλλογὴ νὰ λήῃ ἡ σωπασιά τους ἢ τῆς γαλήνης τῆ χαρὰ νὰ διαλαλῇ ἡ θωριά τους ;

MIX. Γ. ΠΕΤΡΙΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΕΓΚΛΗΜΑ Κ' ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ

Οἱ μάγες τοῦ Μεταξουργείου, ὁ Κουμπάρος κι' ὁ Καμῆς, καταφέρανε, ὕστερ' ἀπὸ κόπο, νὰ δεχτεῖ ὁ Νότης, ἓνα παιδί δέκα ἐφτά χρονῶ, νὰ νοικιάσει μαζί τους ποδήλατο καὶ νὰ πᾶνε ἐκδρομὴ ὄξω ἀπ' τὴν Ἀθήνα.

Ἄν κ' ἡ ἡλικία του δὲν ταίριαζε νὰ κάνει παρέα μὲ δαύτους, ὅμως, ἐπειδὴ εἶχε περισσότερὴ ἐλευθερία ἀπὸ κείνη ποὺ ἔπρεπε, κι' εἶχε μέσα του ἐπιθυμία νὰ γίνεῖ κι' αὐτὸς μάγας, νὰ θεωρηθῇ τῆς γειτονίας βλαμᾶκη, μὲ τὸ καπέλλο στραβά, τὸ τσιγαράκι κολλημένο στὰ χεῖλη καὶ... περπατησιὰ ποὺ νὰ τσαγγίζει... νὰ γίνεῖ παλληκα-

ρᾶς, τέτοιο ὄνομα νὰ βγάλει, σὰν τὸν Κουμπάρο καὶ τὸν Καμῆ, γι' αὐτό, τοὺς ἔκανε παρέα καὶ μάλιστα τὸ εἶχε ἐπάνω του πάρει, πῶς δυὸ παλληκαράδες τὸν πέρνουνε μαζί τους.

Εἶτανε νύχτα θεοσκότεινη, ὁ οὐρανὸς στρυμωγμένος σὲ πελώρια σύγνεφα. Σήκωνες τὸ βλέμμα ψηλά, στὸ μαυρο χάος τοῦ ὀρίζοντα, ποὺ κανέν' ἀστὲρι δὲ λαμπύριζε, καὶ ὁ φόβος σὰν φτερὸ χάιδευε τὴ σάρκα σου. Νόμιζες, πῶς δὲ θὰ ξημερώσει ποτέ, νὰ φανεῖ ὁ ἥλιος, μὲσ' ἀπὸ κείνο τὸν Ἄδη.

Οἱ τρεῖς ποδηλάτες περάσανε τὸ Φάληρο καὶ συνεχίσανε τὸ δρόμο τους, ὄξω ἀπ' τὸν Πειραιᾶ, σ' ἓνα δρόμο ἀπόκεντρο, ποὺ σὲ λόφο ἐπάνω εἶτανε χαραγμένος καὶ ποὺ κανένα φανάρι δὲ φώταγε νὰ δείξει στὸ διαβάτη ποὺ θὰ περάσει.

Κι' ὅσο προχωροῦσανε στὴν ἐρημιὰ ἓνας διασταγμὸς ἀπλωνότανε στὴ ψυχὴ τοῦ Νότη.

Δυὸ φορὲς ρώτησε, μὲ ἀδυναμία στὴ φωνὴ του, ποὺ πᾶνε. Μὰ οἱ μάγες ποὺ σιμὰ προχωροῦσανε, δὲν ἀπαντήσανε, μόνον ποὺ ὁ ἓνας κοίταζε τὸν ἄλλον καὶ ξεροθύξανε ὑποπτα.

Κάτω ἀπ' τὸν δρόμο, κρέμονταν βράχια, ποὺ τὸ μάτι τὰ διέκρινε σὲ δγκους ἀπότομους πασαλειμένους μὲ πίσσα, ποὺ τὴ θάλασσα κάτω φοβερίζανε. Μαύρη ἢ θάλασσα ποὺ τὴν ἀγνάντευες τυλιγμένη σὲ ἀπεριόριστο σκοτάδι, δίχως ἓνα φῶς νὰ πλέει στὸ πέλαγος. Μόνον δυὸ-καρaboφάναρα φωτάγανε στημένα στῶν ἀκρωτηρίων τίς μύτες δείχνοντας τὸν κίνδυνο στὰ πλεούμενα. Καὶ πιὸ πέρα πάλι σκοτάδι ἀπέραντο.

Ἄπ' τὰ ποδήλατα κατεβήκανε. Δὲ βλέπανε ποὺ πατᾶνε. Κι' ὁ δρόμος κάτω εἶχε κοτρώνια, ποὺ τὰ λάστιχα θὰ τρυπούσανε.

Ὁ Νότης σταμάτησε. Ἐανάσανε. Ἐβγάλε τὸ μαντήλι του καὶ σκούπισε τὸν ἰδρώτα τοῦ προσώπου του. Μὰ σὰν εἶδε τὴν ἐρημιὰ καὶ τὸ σκοτάδι τοῦ τόπου.

— Βρὲ σεῖς — γύρισε καὶ τοὺς εἶπε — ποὺ στὸ διάβολο πέσαμε δῶ πέρα ;

Ὁ Κουμπάρος ὑποκρίθηκε κι' ἀπάντησε μὲ ἀφέλεια. — Νά, δὲν τὸνοίωσες ποὺ χάσαμε τὸ δρόμο ;

Κι' ὁ τρίτος χαμογελώντας.

— Ἄλλου προχωρούσαμε νὰ πᾶμε κι' ἄλλου βρεθήκαμε..

Γύρισε τὸ ποδήλατό του, ἔκανε μεταβολή.

— Ἐμπρὸς λοιπὸν — τοὺς ἐτόνισε μὲ αὐστηρὴ φωνή — νὰ γυρίσουμε πίσω.

Οἱ δυὸ μάγες, ποὺ στὸ πλάι του κάθονταν, στηριγμένοι στὰ ποδήλατά τους, δὲν ἀπαντήσανε, μόνον ποὺ τὰ κεφάλια ἀδιάφοροι σκύψανε...

— Αἱ ; δὲν ἀκούτε ;...

Ο Καμής άφισε κάτω τὸ ποδήλατο και παραμέρισε πρὸς νεροῦ του, τὸ ἴδιο ἔκανε κι ὁ Κουμπάρος.

Κι ὅμως αὐτὸ εἶτανε δικαιολογία. Πιὸ πέρα οἱ δυὸ κουβεντούλα ἀρχίσανε φιλιή... Κάτι λέγανε, πού ὁ τρίτος δὲν ἔπρεπε ν' ἀκούσει.

Αὐτὸ ἀρχισε νὰ βάζει σὲ δίχτυ ὑποψίας τὸ Νότη.

— Κουμπάρε !— φώναξε ὁ μικρὸς — ἄντε λοιπὸν νὰ φύγουμε...

— Σκάσε ρέ ! Περίμενε !...

— Τὸ κατάλαδες πού μᾶς γίνηκες σκοτούρα ;...

Ἔτσι οἱ δυὸ φίλοι τοῦ ἀπαντήσανε. Μὲ τέτοια ἀυστηρότη. Ἀρχισε νὰ μπαίνει τώρα σὲ ταραχή... και νὰ μουδιάζει.

Ἡ θάλασσα ἀπὸ κάτω βούτζε σὰ νὰ στενάζανε μανοῦλες τὰ παιδιὰ τους πού χάσανε. Κ' ἡ μεγάλη σιωπὴ τῆς ἔρημιᾶς ἄφινε ν' ἀκούγονται καθαροὶ οἱ τόνοι τῆς βουῆς τῆς.

Τὰ κύματα ἀγκαλιάζανε τὰ βράχια, τὰ τυλίγανε μὲ τοὺς ἀφρούς τους, σὰν μπράτσα χιονάτα παρθένων, μὰ τὰ βράχια βουδᾶ στέκανε, ἔτσι σκληρὰ κι ἀτάραχα, σὰν ἔραστὲς σκληροὶ κι ἀκαρδοὶ σὲ γυναίκες πού χορτάσανε ἀηδιάσανε, μισήκανε...

Ο Νότης προχώρησε. Καί ξεκολοῦθε σὲ νὰ προχω-

«Ένα μικρὸ παιδάκι πού λαχταράει τὰ παιχνίδια στῆ λιανάδα, πού θέλει σὰν τὰ ἄλλα παιδάκια τὴν ἐλευθερία, τὸ φῶς, τὴν χαρὰ, πρέπει κάθε τόσο νὰ πάρῃ τὸ καθάρισό του, κι ἂς μὴ χρειάζεται διὰ νὰ προφυλαχθῆ ἢ πολῦ τιμὸς ὑγείας Ἀ. Μ. »

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΒΑΣΙΛΗΑΣ

ΠΟΥ ΑΡΧΙΖΟΜΕ ΜΕ ΤΟ ΝΕΟ ΧΡΟΝΟ

ρεὶ περπαντώντας, ὥσπου νὰ κινήσει και τοὺς ἄλλους νὰ τὸν ἀκολουθήσουνε.

Ο ἀγέρας φιλᾶ φυσοῦσε σὰ νὰ προσπαθοῦσε νὰ σφυρίξει και δὲν τὰ κατάφερνε ἀπὸ ἀδυναμία. Κ' ἡ σιωπὴ νικοῦσε ἔτσι.

— Στάσου !— φώναξε ἀπότομα ὁ ἕνας.

— Δὲν ἀκοὺς λοιπὸν ; — κι ὁ ἄλλος, μὲ φωνὴ νευρική.

Και βαδίζανε κατὰ πίσω του μὲ ἀνοιχτὰ βήματα.

Μὰ ὁ Νότης προχωροῦσε, ὥσπου οἱ δυὸ μάγγες τρέξανε, τὸν προφτάσανε, τὸν βάλανε στῆ μέση. Ὁ ἕνας μπροστὰ κι ὁ ἄλλος πίσω, μὲ τίς μορφές ὀργισμένες.

— Γιατί κάνεις τὸν κουφό, αἱ ; ...

Τοῦ εἶπε ὁ Καμής και τὸν ἀγριοκοίταξε μὲ τόσο θυμὸ, πού ὁ Νότης ἀρχισε νὰ τρέμει, σὰν σὲ καρμανιόλα μπροστὰ.

— Γιὰ πρόσεξε, γιατί δὲ θὰ προφτάσεις ἐδῶ πέρα νὰ μεταλλάξεις... Τ' ἀκούς ; ... ξέρω γὼ χμ !... — ἔτσι τοῦ μίλησε μ' ἕνα τόνο φωνῆς βραχνὸ πού βγήκε ἀπ' τὸ συφι-

λιδικὸ λαρύγγι του. Ὁ Κουμπάρος ἔπιασε τὸν μικρὸ ἀπ' τὸ μπράτσο, και σὰν εἶδε πού τίναξε κάτω τὸ χέρι του μὲ ἀντίσταση, τοῦ μάγκωσε τὸ μπράτσο και τὸν τραβοῦσε πρὸς τὰ πίσω, μὲ ὀλη τὴ δύναμή του. τὸν τραβοῦσε σκληρὰ, σὰν χειρότερος ἐχθρὸς.

Ο Νότης κείνο πού πρὸ λίγου ὑποψιάστηκε και τὸν ἔκανε νὰ θέλει νὰ φύγει, ἔβγαине ἀλήθεια. Οἱ δυὸ μάγγες εἶχανε καταστρώσει μιὰ χαρὰ τὴν παγίδα τους. Τὸ μέρος εἶτανε κατάλληλο. Ἐρημικὸ κ' ἤσυχο. Μποροῦσε νὰ σφάζεις ἐκατὸ ἀνθρώπους δίχως νὰ σὲ νοιώσει κανεὶς.

Γύρισε δεξιά — ζερβὰ ἀνήσυχο τὸ βλέμμα, μὰ ποιὸς νὰ τοῦ δώσει χέρι σωτηρίας ; Ὁ Κουμπάρος τὸν τραβοῦσε και τὰ δάχτυλά του ἀπ' τὸ σφύξιμο εἶχανε ἀφίσει ἀποτυπώματα στὸ μπράτσο του πάνω. Τὸν τραβοῦσε σὰν πρόβατο στῆ σφαγή. Κι ἀπὸ πίσω ὁ σφυλιδικὸς Καμής ἀκολοῦθε σὲ μὲ προσοχή μὴ τοῦ φύγει, σὰν δήμιος.

— Τι σὰς ἔφταιξα ρέ παιδιὰ — τοὺς ἔλεγε μὲ παρακλητικὴ φωνή, πού τὴ δονοῦσε ἢ συγκίνηση κι ὁ φόβος — γιὰ νὰ ζητάτε τὸ κακὸ σὲ μένα ; .. Ἀφίστε με ἤσυχο, και θὰ σὰς χρωστῶ χάρη στῆ ζήση μου, ἀφίστε με...

Ο Καμής οἰκώσε τὸ χέρι του, ὁ ἀθεόφοβος και μιὰ σβερχιὰ τοῦδωκε, πού ἀκούστηκε σὰν χαστοῦκι.

Τέτοια ἀπάντηση πήρε ἡ θερμὴ παράκληση τοῦ φίλου..

— Σκάσε λοιπὸν — τοῦ φώναξε. Προχῶρει και βούλωσε τὸ στόμα σου, ἀν θέλεις νὰ ζήσεις...

Ἀφίσανε τὸν δρομάκο οἱ τρεῖς και τοῦ λόφου τὴν ἀνηφοριὰ πήρανε. Και μὲς τὸ σκοτάδι σκοντάφτανε, γιατί τὰ παπούτσια τους γλυστροῦσανε στὰ κοτρώνια τοῦ λόφου και στὰ νοτισμένα χορτάρια και τὸ βῆμά τους δὲν εἶχε καμμιά σταθερότητα.

Σὲ λίγο σταματήσανε και χάμω καθίσανε.

Ὁ μικρὸς πού ἡ καρδιά του ἀπ' τοὺς χτύπους πήγαινε νὰ σπάσει, τοὺς παρακαλοῦσε μὲ δάκρυα, νὰ μὴ τοῦ κάνουνε κακὸ, μὰ οἱ μαυρόφυχοι μάγγες ἔλα τ' ἀκούγανε μὲ τ' αὐτὰ βουλωμένα σὰν ἀπὸ βουλοκέρι και... χαμογελοῦσανε ἀτάραχοι, ἐπίμονοι στῆν ἀπόφασή τους, σὰν νὰ μὴν εἶτανε ἀνθρωποὶ μὲ αἰσθημα, παρὰ τῆς κόλασης, λιποτάχτες.

Ἡ θάλασσα ἀπὸ κάτω στέναζε βαθεῖα και μόνο αὐτῆς ἢ σουρητῆ φωνή περνοῦσε τὴν τόση ἤσυχία τῆς ἔρημιᾶς και τοῦ παιδιοῦ, τὴν καρδιά σπάραζε, σὰν σὲ νεκρὸ μπροστὰ.

Καμμιά φορὰ, σὰν πέρασε λίγη ὥρα, μὲς τὸ βασίλειο τῆς νεκρικῆς ἤσυχίας, ἀκούστηκαν φωνές... κι ὕστερα ἡ συχία...

Ἐῖχανε περάσει μεσάνυχτα.

Στὸν οὐρανὸ ψηλὰ μερικὰ ἀστέρια εἶχανε λευτερωθεὶ ἀπ' τὰ σύγγεφα και λαμπυρίζανε σὰν γλῶσσες κεριῶν ἀπὸ ἐπιταφίους.

Μιὰ κουκουδάγια πιὸ πέρα φώναζε βραχνά.

Κι ἡ θάλασσα, πού τὴν ἴδια κλαψάρικη φωνὴ ἔβγα-

ΞΕΝΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

Ἐγὼ ἐννοῶ τὸν ἔρωτα διαφορετικὸν εἰς τοὺς σημερινὸς χρόνους. Ἄλλοτε ἕνα ὁρατὸ πρόσωπο, μιὰ γοήγηση ματιὰ, ἕνα στοματάκι γεγαμένο ἐπιτήδες διὰ φιλιὰ ἐνθουσίαζε, ἐουγκινοῦσε, ἔσπρωχνε εἰς ἔρωτα, ἐπροσπαθοῦτε νὰ ἐνώσῃ δυὸ καρδιαὶς πλασμέναις ἢ μιὰ διὰ τὴν ἄλλην᾽ σήμερα ἀπεναντίας, προτοῦ νὰ ἰδῇ κανεὶς τὸ πρόσωπο ἐκείνης πού θὰ κάμη σύντροφό του, ἀμέσως σχηματίζει ἰδέα δι' αὐτὴ.

Ἡ κοντεσίνα Σανφιορέντισο μὲ τὸ χαριτωμένο ἐκείνο γέλιο της, βυθισμένη εἰς μίαν πολιτρόναν, ἐκίνοῦσε τὰ ποδαράκια της πού μικροῦτοικα ἐφαίνοντο ἀπὸ τὸν γύρο τοῦ φορέματός της, και ἔπειτα εἶπε :

— Πόσο ἀπαιτῶθε !

— Και καὶ περισσοῦτερο, κοντεσίνα.

— Τέλειωσε, τέλειωσε, νομίζετε πὼς εἶμαι εὐθυμη ; θέλετε νὰ μὲ κάμειτε νὰ μελαγχολήσω ;

— Δὲν μιλῶ πλειὰ, εἶπεν ὁ Πέπες και ἐσιώπησε.

Και τότε ἡ Σανφιορέντισο ἐξακολούθησε :

— Και διὰ νὰ τελειώσω σὰς λέγω, δι, ἀν ἐπρόκειτο ἐγὼ νὰ παντρευθῶ, δὲν θὰ ἐξήταζα οὔτε χρήματα, οὔτε πρόσωπα᾽ τὸ πνεῦμα, μόνον τὸ πνεῦμα. Ὁ ἄγαποῦσα μονάχα ἐκείνον πού μ' ἔνα ἔργον τέχνης ὃ ἀνυψώνετο λίγο ψηλότερα ἀπὸ τὴν πεζότη πού μᾶς περιστοιχίζει... Και ἀρκεῖ.

Ὁ Πέπες Ριγκασόλης πού ἦτο παρὸν καταγοητε-

ζε ἀπὸ πολλὰ στόματα, δίνοντας στὴν ἔρημιὰ μιὰ μουρμουρα ἀνατριχιαστική.

Καμμιά ἄλλη φωνή. Νεκρική ἤσυχία παντοῦ. Καμμιά διαμαρτυρία, γιὰ ὅ,τι γινότανε μὲς τὸ σκοτάδι μὲ τόση φρίκη κι ἀνατριχιασμά. Τίποτα. Ὁλόγυρα τὰ πάντα κύκλωνε ἡ σκληρότη. Σὰν μεγάλη φυλακὴ τριγυρισμένη ἀπὸ ψηλὰ πέτρινα τοιχώματα.

Ἔστερα οἱ τρεῖς σκιὲς κατεθῆκανε στὸ δρόμο, ἀφοῦ στοῦ λόφου τὴν ἔκταση ὁ ἰδρώτας κι ὁ στεναγμὸς χυθῆκανε τῆς διαμαρτυρίας, πού ἀπάντησι δὲν ἔπαιρνε καμμιά.

Πήρκανε ἀπὸ χάμου τὰ ποδήλατα και φύγανε...

Ὁ Νότης γύριζε στῆ πόλη φουσκωμένος ἀπὸ ἐκπληξῆ, γιὰ ὅ,τι γίνηκε. Γιὰ νὰ δώσει στοὺς φίλους ἐμιστοσύνη, εἶχε ἀποφασίσει νὰ μὴ πεί τίποτα, τσιμουδιά, σὰν παιδί μὲ φιλότιμο πού εἶτανε, και... κουτσαδάκης.

Ἔτσι οἱ δυὸ ἔνοχοι δὲ θὰ εἶδανε πουθενὰ λόγο.. Ὅπως τὸ γνωρίζανε πολὺ καλά, πὼς τέτοια ἐγκλήματα δὲν τὰ βλέπει τὸ φῶς τῆς ἀποκάλυψης γιατί ἔλα ἕμοια τὰ σκεπάζει βαρεῖα τὸ σκοτάδι, σὰν μιὰ τάφου πλάκα.

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗΣ

θεὶς ἀπὸ τὴν μελαγχολικὴ ἐκείνη και μανρομμάτια πού ἐμαγνήτιζε, δὲν ἀπήγγησε : ἔσκειπτόνουν.

— Σιωπάτε ; διέκοψεν ἡ κοντεσίνα.

— Ὑποσχέθηκα νὰ μὴν ὀμιλήσω.

— Σὰς δίνω ὅμως τώρα τὴν ἄδεια.

— Ἐὐχαριστῶ, και ἐπιφυλάσσομαι νὰ σὰς καλέσω νὰ παίζετε καὶ ἀπὸ τὰ τελευταῖα νέα.

— Δὲν ἠμπορῶ, παίζετε σεις καλλίτερα.

— Ἐγὼ ; οὔτε και ὄνειρο, κοντεσίνα. Τὸ πιάνο μ' ἐνοχλεῖ φοικτά, σχεδὸν — σχεδὸν, ἀν ἠμποροῦσα, θὰ λησμονοῦσα τέλεια τὴ μουσικὴ πού προῖτα μ' ἐνθουσίαζε.

— Ἀνόητε !

— Παίζετε, παίζετε σεις και ἀφήσετέ με.

— Κρυώνω.

— Σεις εἰσθε πάντα ψυχρὴ !

— Δὲν εἶμαι ψυχρὴ ; κρυώνουν τὰ χέρια μου.

— Τραγουδήσετε.

— Και θὰ μὲ συντροφεύσετε σεις ;

— Διὰ νὰ σὰς εὐχαριστήσω.

Και ἐκάθησαν εἰς τὸ κλειδοκούμβαλον διὰ νὰ τραγουδήσουν τὸ *Se... τῆς Denza.*

***

Ὁ Πέπες, διὰν ἐσκεπίετο τὴν κοντεσίναν Σανφιορέντισο, ὑπέφερε ἄλλὰ δὲν ἠμποροῦσε ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπίσκεψιν ἐκείνης᾽ ὑπέφερε, ἐπειδὴ ἡ κοντεσίνα τὸν κεντοῦσε κάποτε μὲ τοὺς χαριεντιμούς της. Και ὅμως τὸν ἀγαποῦσε ἡ μελαγχροινὴ ἐκείνη κόρη, ἀλλὰ μὲ ἔρωτα ἀλόκοτο, νέο. Τὸν ἀγαποῦσε διὰ νὰ τὸν κάμη νὰ ὑπο-

ΑΓΟΡΑΖΕΤΕ

ΤΑΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

ΑΠΟ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΩΝ

φόρη, και τὸ κατόρθωνε. Πολὺ συχνὰ τοῦ ἔχοριπε μιὰ ματιὰ, ἕνα γλυκὸ λόγο, και ὁ Πέπες ἐκοκκίνιζε, ἔτρεμε, ἦτο εὐτυχῆς, ἀλλὰ μετὰ μίαν σιγμὴν τὸν ἐπέπληττε και ὁ ἀτυχῆς Ριγκασόλης ἔπιπτε πάλιν εἰς ἀπογοήτειαν.

Ω ! διὰν ἀγαπᾶ κανεὶς και διὰν εὐρίσκεται ὑπὸ τὰς συνθήκας τῶν δύο ἐκείνων νέων !

Ἐκεῖνος, ἕνας ἀσημος κλειδοκνμβαλιστής, καλὰ γνωρίζων τὴν μουσικὴν, ἀλλ' ἀπένταρος και χωρὶς ἐλπίδα διὰ τὸ μέλλον, — ἐκείνη μιὰ νέα ὄραία, ἡ ὁποία μ' ἕνα βλέμμα της θὰ κατέβαζε τὸν Ἅγιον Σίμωνα τὸν Στυλίτην ἀπὸ τὸ βάθρον του, και ἀκόμα περισσοῦτερον πλουσία. Ποῖα ἀντίθεσις ! Και ὁ δυστυχῆς νέος ἦτο εὐχαριστημένος νὰ τὴν βλέπῃ μόνον και νὰ τὴν ἀγαπᾶ σιωπηλῶς, χωρὶς οὔτε κἀν νὰ σκέπτεται νὰ τὴν κάμη νὰ νοήσῃ

τὸν ἔρωτά του, διότι τότε θὰ ἔχανε τὴν εὐχαρίστησιν γὰρ τὴν βλέψη μίαν φορὰν τὴν ἐβδομάδα· ἐνῶ ἡ κοινοσίγαια ἔχει δὲ τὸν ἔρωτα σιμά της, ὅπως ἡ πεταλούδα γύρω εἰς τὸ φῶς. Καὶ τὸ φῶς ἦτο αὐτή, ποὺ σκόρπιζε τὰς ἀκτῖνες του εἰς τὴν καρδίαν τοῦ νέου, τὴν μαραμμένην καὶ σκοτεινὴν. Καὶ ὅμως, τὸ ξαναλέγω, τὸν ἀγαποῦσε, καὶ διὰ τὸν σὺναντιοῦσε εἰς τὰς σὺναντιστροφάς, ἐθλίβετο καὶ ἐφαίνετο γὰρ τὸν βλέψη γὰρ ὑποφέρει, εὐχαριστεῖτο ὅχι ἀπὸ κακίας, ὅχι ἀπὸ ἐλαφρότητα, ἴσως ἀπὸ αὐτῆς οὖν δὲν περιγράφεται, ἴσως διότι ἄρχιζε γὰρ σχηματίζει διὰ τὸν κόσμον μίαν κακὴν ἰδέαν.

**

Τι συνέβη μετὰ τὴν τελευταίαν βραδείαν δὲν γνωρίζω. Εἶπε βέβαιον, ὅτι ὁ Πέπης Ριγκασόλης δὲν μετέβη πλεῖα εἰς τὸ σπῖτι τῆς Σανφιορέντισο, καὶ ἡ Σανφιορέντισο δὲν τὸν ἐπανεῖδε, οὔτε πλεῖα τὸν συνάντησε εἰς καμμίαν τῆς φιλίαν.

Μίαν φορὰν ρώτησε δι' αὐτὸν.

— Ἐργάζεται εἰς ἕνα σοβαρὸ ἔργον διὰ γὰρ τὸ δώσει εἰς τὸ Θέατρο—τῆς ἀπήνησαν—δὲν βγαίνει ποτὲ ἀπὸ τὸ σπῖτι, γράφει καὶ κάμνει δοκιμὰς εἰς τὸ πιάνο.

— Μήπως θέλει γὰρ γίνῃ ἀρτίστας ;

— Ὅπως φαίνεται.

— Ὡ ! οἱ ἀρτίστες εἶνε ὄλοι τρελλοὶ ! ἐξέφυγεν ἀπὸ τὸ στόμα τῆς κοινοσίγαιας· ἀλλ' ἐνθυμήθη πῶς τοῦ εἶχε πῆ μίαν βραδείαν πῶς θ' ἀγαποῦσε μονάχα ἐκεῖνον ποὺ θὰ ὑψώνετο λίγο παραπάνω ἀπὸ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ ἡ καρδιά της μετανόησε διὰ τοῦτο.

Τοῦ ἔγραψε ἕνα πιπιλιέτικι καὶ τὸν προσκαλοῦσε εἰς μίαν μουσικὴν ἐσπερίδα εἰς τὸ σπῖτι της, ἀλλὰ ὁ νέος δὲν ἀπάντησε οὔτε καὶ ἐφάνη.

Τότε εἰς τὴν καρδίαν τῆς Σανφιορέντισο ἄρχισε ἕνας ἀγῶνας καὶ τότε ἀτελήθη πῶς αἰσθανότου καὶ τὴν διὰ τὸν Ριγκασόλην.

Καὶ πράγματι αὐτὸ συνέβαινε : σήμερον ἀδιάφορη, αὔριον ἔρωτενυμένη ! Ὀρφανὴ ἀπὸ τρυφερωτέρας ἡλικίας της εἶχε ζήσει μόνη, χωρὶς συμβουλὰς, διότι ἡ κηδεμῶν της κἀθεὶ ἄλλο ἐσκέπτετο παρὰ τὴν παιδοῦσαν ἐκείνην καὶ διὰ τοῦτο αὐτὴ εἶχε δικήν της ἀταροφήν καὶ μίαν ἀλλόκοτην ἰδέαν τῆς κοινωνίας ποὺ ζοῦσε. Ποτὲ δὲν εἶχε ἀγαπήσει κανένα, ἴσως διότι, αὐστηρῶν ἡθῶν αὐτῆς, ποτὲ δὲν εἶχε σαγηνευθῆ ἀπὸ τὰ γλυκόλογα τῶν ἔρωτοτρόπων, ἀλλὰ διὰ μίαν ψυχὴν μορφωμένην, ὅπως ἡ ἰδική της, ὁ ἔρωτος εἶνε ζωὴ καὶ αὐτῆ ἀγαποῦσε· ἀγαποῦσε τὴν μουσικὴν, ἦτο ἐνθουσιασμένη μὲ αὐτὴν καὶ ἐκολοκεύετο μὲ τὴν θείαν αὐτὴν τέχνην, διότι τὴν ἔκλυε γὰρ αἰσθάνεται ἀκατανόητες, νέες συγκινήσεις. Καὶ διὰ τὸν σὺναντιοῦσε τὸν Πέπην Ριγκασόλην, τὸν ἐπροσκάλεσε εἰς τὸ σπῖτι της μόνον καὶ μόνον, διότι ὁ νέος εἶχε παίξει μὲ πολὺ πάθος μίαν σερενάταν τοῦ Σοπὴν.

«Σταγόνας ὕδατος πέτρας κοιλιάνουσι», λέγουν συ-

νήθως καὶ αἱ συχνὰ ἐπισκέψεις τοῦ Ριγκασόλη εἰς τὴν νέαν, ποὺ πολὺ συχνὰ μόνη ἐπληττε φοικιά, κατέληξαν γὰρ γεννήσουν μέσα της ἕνα πάθος, τὸ ὅποσον ὅπως δὲν θ' ἀντελαμβάνετο, ἀν ὁ νέος ἤθελεν ἐξακολουθήσει τὰς ἐπισκέψεις του, ἀν δὲν ἐξαφανίζετο αἰφνηδῶς !

*

**

Ὁ Ριγκασόλης ἐν τούτοις ἐργαζότου, ἐργαζότου ἀκατάπαντα τὸ ἔργον του, ποὺ ἐσκέπτετο γὰρ δώσει τὴν Σανφιορέντισο τοῦ ἐρχομένου χρόνου. Εἶπεν ἀφοσιωθῆ ὄλος εἰς τὴν ἐργασίαν ἐκείνην ποὺ φθεῖρει τὴν σκέψιν καὶ περιπλέκει τὴν καρδίαν ἑνὸς τεχνίτου. Συχνὰ λησμονοῦσε τὸ δειπνον του, ἐπειδὴ μίαν πρωτότυπὴν μελωδίαν τὸν ἐπρόσβαλλε καὶ ὡσὰν δύναμις μαγνητικὴ τὸν ἐπεχρέωνε γὰρ γράφῃ συχνὰ τὴν ἡμέραν καὶ εἵπειτα γὰρ καταστρέφῃ ὅτι εἶχε γράφει καὶ ἀπέμεινε δὲσπιστος μὲ τὸ λιμπρέτο εἰς τὸ χέρι, μὲ τὸν νοῦν του θολωμένον μέσα εἰς τόσας μουσικὰς σκέψεις ποὺ ἦταν βυθισμένος καὶ ἀκόμα περισσότερο μετανοημένος, διότι εἶχε ἐσπίσει ἐκεῖνα ποὺ ἄρχιζε γὰρ θεωρῆ νέον καὶ ἐπιτυχημένον. Καὶ ἔγραψε ξανά καὶ τροποποιοῦσε καὶ τέλος ἐπαίξε εἰς τὸ κλειδοκύμβαλο ὀλόκληρες ὥρες, διὰ γὰρ χαλάσῃ πάλιν ἐκεῖνο, ποὺ τόσας φορὰς εἶχε κάμει.

Καὶ εἶπεν ἐπιδοθεῖ εἰς τὸ ἔργον του ἐκεῖνο μὲ τόσον πάθος, ποὺ τὸ δικαιολογοῦσε μονάχα ἡ σκέψιν τοῦ ἀνυψωθῆ διὰ τὴν ἀρέσῃ εἰς τὴν κοινοσίγαιαν Σανφιορέντισο, διὰ γὰρ τὴν κάμῃ γὰρ τὸν ἀγαπήσῃ, διὰ γὰρ τὴν ἠμυφενθῆ.

Ἦτο ὄνειρον ! Καὶ εἰς τὴν διάρκεια ἐκεῖνου τοῦ ὄνειρου καίποτε ἀμφέβαλλε, ἀν ἡ Σανφιορέντισο εἶχε πῆ ἀλήθειαν, ἀλλ' ὁ ἔρωτος πρὸς τὴν τέχνην νικοῦσε τὴν ἀμφιβολίαν καὶ ξανάρχιζε τὴν ἐργασίαν του μὲ περισσότερον ζήλον, μὲ τὴν αὐτοπεποίθησιν εἰς τὴν παρθενακὴν σκέψιν καὶ τὴν νεανικὴν του καρδίαν.

Μερικὰς ὅμως ἡμέρας ἐργαζότου ὀλίγον ἢ καὶ καθόλου, μίαν θανάσιμην μελαγχολίαν τὸν ἔκλυε ἀδύνατον, τὸν ἐπρόσβαλλε ἦταν ἡ σκέψιν τοῦ μέλλοντός του, ποὺ ἀπειλητικὴ τὸν ἐσύντριβε. Μάταια ἐκάθητο εἰς τὸ κλειδοκύμβαλο, οὔτε μίαν ἀποτυχίαν, οὔτε ἕνα νέο ρυθμὸ, οὔτε μίαν μελωδίαν, ἔστω καὶ ἀσθενεστάτη, ἠμποροῦσε γὰρ πλάσῃ καὶ ποτὲ ἐξήρχετο καὶ ζητοῦσε τὴν γαλήνην περιδιαβάσῃ καὶ ὀπίσταν τὸ βλέμμα του εἰς τὴν ἀνοιχτὴν πεδιάδα, ποτὲ ἔκλυε καὶ μίαν ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ μὲ φόβον πάντα μὴ σὺναντίσῃ τὴν Σανφιορέντισο, ποὺ δὲν ἤθελε γὰρ τὴν ἐπαναῖθῃ, προτοῦ κάμῃ καὶ τὴν ὥραιον διὰ τὴν τέχνην.

Μίαν βραδείαν τὴν συνάντησε τυχαίως εἰς τὰς αἰθούσας τῆς κυρίας Βενούστῃς ἡ Σανφιορέντισο τὸν ἐπλησίασε.

— Κακέ ! — τοῦ εἶπε δυσσαρεστημένη—δὲν ἐφανήκατε καθόλου.

Ὁ Ριγκασόλης ὄχι ἔλασε, ἐπέλλισε καὶ ἔφυγε. Ἐκεῖνη τὴν νύκτα ἡ κοινοσίγαια δὲν ἐκλείσε μάτι· καὶ ὁ νεαρὸς συνθέτης ἔγραψεν ἴσως τὴν ὡραιότερη σελίδα τοῦ ἔργου του.

Ὁ ἔρωτος ὁ ἀληθινὸς ἔρωτος ποὺ δὲν εἶνε ὁ πυρετός, ἡ ἀγωνία τῶν αισθησέων, προκαλεῖ νέες ἀνεξήγητες ἡδονὰς καὶ εἰς μίαν εὐγενικὴν ψυχὴν εἶνε τὸ εὐγενέστερον καὶ ἀγιότερον τῶν ἰδανικῶν της.

*

**

Τὸ θέατρον ἦτο εἰς ζωηρὰν κίνησιν καὶ ὅμως ἀκόμη κατέφθαναν ἄμαξαι, καὶ ὥραιαι κυρίαὶ μὲ τὰς πολῦτιμες τουαλέτες τῶν ἀνέβαιναν ἐσπευσμένως εἰς τὰ θεατρεῖα ἀπὸ φόβον μὴ δὲν φθάσουν ἐγκαίρως διὰ τὴν ἀκούσουν τὸ νέον ἔργον τοῦ νεαροῦ Ριγκασόλη ἀπὸ τὴν πρώτην ἕως τὴν τελευταίαν νόταν.

Οὔτε ἕνα θεατρεῖον ἦτο ἀδειανόν καὶ ἡ πλατεῖα ἦτο γεμάτη μέχρῃ ἀσφυσίας. Ὅλοι ἐπερίμεναν ἀνυπόμονα γὰρ κτυπήσῃ ὁ διευθυντῆς τῆς ὀρχήστρας τὴν μπακέταν του εἰς τὸ ἀναλογεῖον καὶ τὴν ἀρχίσῃ ἢ συμφωνία.

— Ἄλλ' ὑπῆρχε συμφωνία εἰς τὸ ἔργον;

— Ποιὸς τὸ ξέρει !

Καὶ ἦσαν συχνὰ αἱ ἐρωτήσεις, διότι ἡ ἐγχώριος ἐφημερίδες, ἀν καὶ τόσον εἶχαν ὀμιλήσει, καμμία ὅμως ἀπ' αὐτὰς δὲν εἶχε μπορέσει γὰρ δώσει τὴν παραμικρὰν εἰδησιν διὰ τὸ ἔργον.

Εἰς ἕνα θεατρεῖον δεξιὰ ἡ κοινοσίγαια Σανφιορέντισο ἐκρυπτε τὴν ὀχρότητα, ποὺ τῆς προσενοῦσε μίαν ζωηρὰν συγκίνησιν, κάτω ἀπὸ τὴν ζουρνὰν ποῦδραν ποὺ εἶχε βάλει εἰς τὸ πρόσωπόν της.

Ἦταν μονάχῃ παρατηροῦσε ἀλλὰ δὲν ἔβλεπε καὶ συχνὰ, ἀσυνείδητος, ἀνεμίξτετο μὲ τὸ μαργαριτοφόρον ριπίδιόν της· εἵπειτα ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν σκεπασμένην μὲ τὰ ἔβρινα πυκνὰ μαλλία της πρὸς τὴν ὀρχήστραν καὶ ἐφαίνετο μὲ ἀνυπόμονησιν ἀναμένονσα.

Τέλος ἀκούσθη ὁ ἠλεκτρικὸς κωδωνίσκος ἀπὸ τὸ ἔσωτερον τῆς σκηνῆς. Ὁ ψιθυρισμὸς τῆς αἰθούσης διήρχεσεν ὀλίγον ἀκόμη καὶ εἵπειτα ἔπαυσε. Ὁ διδάσκαλος ἔδωκε τὸ σύνθημα, τὰ βιολιά ἀρχίσαν μίαν ἄτλην μελωδικὴν αισθηματικὴν φράσιν τὴν φράσιν ἐκείνην ἐπανέλαβαν τὰ κλαρίνα εἰς ὑψηλότερον τόνον, κατόπιν ὅλη ἡ ὀρχήστρα. Ἐφαίνετο πῶς ὁ διευθυντῆς ἔχυνεν εἰς τὴν μουσικὴν ἐκείνην ποὺ ἤθελε γὰρ ἐκφράσῃ ἕνα σπαραγμα τῆς ψυχῆς, ὄλον του τὸ πάθος.

Ἡ κοινοσίγαια Σανφιορέντισο δὲν ἐγνώριζε εἰς ποίαν κατάστασιν εὐρίσκετο : ἔτρεμν ἀπὸ συγκίνησιν, αἰσθανότου τὸς πονετικὸς ἐκείνους ἡχοὺς ποὺ ἐγίνοντο πάντοτε περισσότερον λυπητεροί, ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἐφαίνετο πῶς δὲν ἀντέλλε καμμία ἀκτίδα ἐλπίδας καὶ παρηγορίας, καὶ εἶχε διὰ τοῦτο ἔλεγχον. Ἐπειτα τὰ βιολιά δίδουν ἕνα γοργὸν συγχορισμὸν, μίαν κρούσιν μανιώδη, ἀπελπιστικὴν, ὡσὰν κρουγὴν ἐλευθερίας καὶ ἡ ὀρχήστρα ἐπαίξε μὲ ἐξαιρετικὸν αἶσθημα ἕνα ζωντανὸν ἀλλήλων. Ἡ κοινοσίγαια ἔγεινε κόκκινη εἵπειτα πάλιν ὀχρὴ καὶ ἄκουε σπασμωδικὰ τὰς ζωηρὰς ἐκείνης νότας αἰσθανομένη ἴσως μέρος ἀπὸ τὰς συγκινήσεις ἐκείνας, ποὺ ὁ συνθέτης ἔδο

κίμαζε ὅταν τὰς ἔγραψε. Τῆς ἐφαίνετο ὅτι εὐρίσκετο εἰς ἕνα κόσμον νέον καὶ ἐξανάπειο εἰς τὴν πραγματικότητα, διὰ μίαν παρατεταμένην εἰλικρινὴς ἐπεμφημία ἐκάλυψε τὰς τελευταῖας νότας τοῦ προοιμίου τῆς συμφωνίας, διὰ τὸν ὀλόκληρος ἕνας κόσμος ἀνθρώπων ἐκρούγαζε :

— Ἐξω ὁ συγγραφεὺς, ἔξω ὁ συγγραφεὺς !

Ὅχι, δὲν ἠμποροῦσε γὰρ μείνῃ αὐτὴ εἰς ἐκείνην τὴν θέσιν καὶ ἀπεσῶρη εἰς τὸ ἔσωτερον τοῦ θεατρεῖου. Αἱ παταγώδεις ἐκείναι κατ' ἀρχὰς ἐπεμφημίας ἐφάνησαν ὅτι ἔπαυσαν πρὸς στιγμὴν, ἀλλὰ διὰ γὰρ ἐπαναληφθῶν ζωηρότεροι μὲ τὰς φωνὰς : Ἔγχε ! Ὁραῖα !

Ὁ συγγραφεὺς ἐξῆλθε διὰ γὰρ εὐχαριστήσῃ.

Ἡ κοινοσίγαια δὲν ἠμπορέσει γὰρ ἀντιστῆ πλεόν εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀνυπόμονησιν ποὺ τὴν ὠθοῦσε γὰρ τὸν παραιρηθῆ καὶ διὰ τὸν εἶδε ὄχρον, ὡς τὸ κηρίον, μόλις γὰρ κλῖνῃ, μὲ τὰ βλέμματα φωτεινὰ, ἐκπληκτικὰ, δὲν ἠμπορέσει γὰρ κρατῆσῃ τὰ δάκρυα καὶ ἐξέσπασε εἰς κλαυθμόν.

*

**

Εἰς τὴν πρώτην προῆξιν ὁ Ριγκασόλης ὑποχρέωθη γὰρ ἐμφανισθῆ εἰς τὴν σκηνὴν δέκα φορὰς ἡ μουσικὴ του ἐσαγγέσει, μετέφερε εἰς τὸν παράδεισον καὶ τὸ κοινὸν ἐστέκετο ἐκεῖ, ὡσὰν μεθυσμένος, πάντοτε χειροκροτοῦν. Καὶ διὰ εἰς τὸ τέλος τῆς πράξεως ἐκείνης ὁ πρωτὸς νέος—θορυβημένος, τρελλὸς ἀπὸ χαρὰν, ἐνῶ οἱ κύριοι τῆς πλατείας ὀρθοὶ ἐφαίνοτο ὡσὰν μανιακοὶ καὶ αἱ κυρίαὶ ἀπὸ τὰ θεατρεῖα ἐκίνουν τὰ μανδύλια των—διέκριγεν εἰς τὸ θεατρεῖον δεξιὰ τὴν κοινοσίγαιαν μὲ κόκκινὰ τὰ μάτια της, δὲν ἐγνώρισε πλεόν τίποτε, διὰ τίποτε πλεόν δὲν τὸν ἐμύλλεν ἦτο εὐτυχὴς !

Εἰς τὸ δωμάτιον τῆς ὑψιφώνου ὁ Ριγκασόλης ἐκλείει καὶ δὲν ἐγνώριζε διατί ἤθελε γὰρ κρατῆσῃ τὰ δάκρυά του καὶ δὲν ἠμποροῦσε. Οἱ κύριοι, ποὺ εἶχαν ἀνέβῃ ἕως ἐκεῖ διὰ γὰρ τὸν συγχαροῦν, δὲν ἠμπορέσαν γὰρ τοῦ θλίψον τὸ χέρι δὲν ἐδέχετο· δὲν εἶχε τὴν δύναμιν γὰρ πῆ μισὴν λέξιν.

Τοῦ ἐπροσεφέρθη ἕν πιπιλιέτικι : Ἡ κοινοσίγαια Σανφιορέντισο σὰς παρακαλεῖ γὰρ μεταβῆτε εἰς σὺναντήσιν της εἰς τὸ θεατρεῖον.

Ὁ Ριγκασόλης δὲν ἐπῆγε· ἀλλ' ἡ κοινοσίγαια ἀναμένονσα αὐτὸν ἐδοκίμαζε μίαν χαρὰν ἐξακολουθητικὴν ἀνάμικτην μὲ μίαν ἀλλόκοτον, ἀνεκφραστήν ἀκατανόητην θλίψιν.

Ἐπὶ τέλους εἰς τὴν δευτέραν προῆξιν ἀπὸ κάθε θεατρεῖον ἐρριπτοῦτο ἄνθη καὶ ποιημάτια καὶ ἐνῶ ὁ νεαρὸς συνθέτης εὐχαριστοῦσε μὲ τὰ μάτια γεμάτα ἀπὸ δάκρυα, ποὺ ἔρρεαν ἀπὸ τὰς παρεῖάς του, τοῦ ἐπροσεφέρθη ἕνας μέγαν στέφανος ἀπὸ δάφνης μὲ μίαν πλατεῖαν λευκὴν ταινίαν ὅπου ἦσαν αἱ λέξεις: διὰ τὴν τέχνην.

Ὁ Ριγκασόλης μόλις ἐστέκετο καὶ διὰ μὲ τὸ πέσμον τῆς ἀδελφίας διέκρινε καὶ ἀγέγνωσεν ἕνα ἐπισκεπτή-

μηνιν ὁμολογῶ ὅτι δὲν τὴν ἐπερίμενα ἀπὸ τώρα ἀκόμη τοῦλάχιστον.

— Τι εὐδοκίμησιν! ἀνεφώνησεν ὁ διδάσκαλος Ἰερώνυμος ὑπερθεματίζων: θρίαμβος εἶνε ἡ λέξις.

* *

Τὸ μεταμεσονύκτιον γεῦμα διεξήχθη ζωηρότατα. Μαζὶ μὲ τὰ ἐκλεκτὰ καὶ γνωστὰ ἐλαφρὰ παραθέματα ἀνοίχθησαν καὶ τὰ ἐκλεκτότερα κρασιὰ τῆς Γαλλίας ὅταν ἦλθε καὶ σαμπάνια γιὰ νὰ προσθέσῃ τὸν πάταγόν της, ἐσηκώθη ὁ δάσκαλος, ἑξάλλος καὶ κατακόκκινος, καὶ εἶπε:

— Θὰ ἴσω.

— Μίλα φρόνιμα δάσκαλε!... τοῦ εἶπε ὁ Μηνᾶς καὶ δὲν μπόρεσαν νὰ μὴ γελάσουν οἱ ἄλλοι.

— Θὰ τραγουδήσω δηλαδή.

— Ἐλεύθερα τοῦ εἶπεν ὁ Μηνᾶς ἄλλὰ μὲ σιγανὴ φωνὴ ὀπωσδήποτε, νὰ μὴ μᾶς πᾶνε στὸ Κρατητήριον.

Καὶ ὁ Ἰερώνυμος ἐτραγουδῆσε τὸ «εἰς τὸ ρεῦμα τῆς ζωῆς μου» εἰς τὸν γνωστὸν ἦχον τῆς Νόρμας, τὸ ὁποῖον τοῦ τὸ εἶχε μάθει φίλος του ἱεροψάλτης.

Μεγάλῃ δυνάμει ἐχρησιάσθη νὰ μὴ γελάσουν, ὅταν εἰς τὸ τέλος καθὲ στροφῆς τοῦ ἁσματος ἀπὸ τὴν τελευταίαν φωνὴν ἤρχετο εἰς τὴν βᾶσιν μὲ μίαν κλίμακα κατιοῦσαν ψάλλοντας γκά, γκά, γκά, γκά.

Καὶ ὅταν ἐφθασεν εἰς τὸ «διατὶ νὰ σὲ ἰδῶ» τὸ «νὰ σὲ ἰδῶ» τὸ ἐπανέλαβε τρεῖς φορὲς μὲ ποικιλίαν φωνητικῶν διαντισμῶν καὶ τὴν τελευταίαν μάλιστα φορὰν μὲ λαρυγγισμοὺς ἱεροψάλτου.

Κατὰ τὴν δευτέραν ἐπανάληψιν τῶν στίχων «καὶ μὲ ἕκαμες ἀπαύστως στεναγμοὺς νὰ ἀναπνέω» εἰς τὸ «καὶ γελάς διότι κλαίω» ἐκύταξε κατὰ τὸσον παράδοξον τρόπον τὴν Πελαγίαν ὥστε αὐτὴ μὲ ὄλον τὸ σέβας ποῦ τοῦ εἶχε καὶ μὲ ὄλον τὸ δάγκμα τοῦ μαντηλιοῦ της ἐξέσπασε σὲ γέλια.

Καὶ τότε ἀγριοκυττάζοντας ὅσον ἤμποροῦσεν ὁ ἀγαθώτατος Ἰερώνυμος, ἐπανελάβε τὴν στροφὴν καὶ ἀντὶ τοῦ «γελάς διότι κλαίω» ἐτραγουδῆσε προσθέτων τὲς ἀπαραίτητες νότες: «καὶ ξεκαρδίζεται διότι κλαίω».

Τὰ χειροκροτήματα τώρα καὶ τῶν τριῶν ἀκροατῶν του ἐσήμαναν τὴν λῆξιν τοῦ τραγουδιοῦ καὶ τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ των διὰ τὸ ὁποῖον πολὺ ἐχάρη ὁ Ἰερώνυμος.

Ἔτσι ἐτελείωσεν αὐτὴ ἡ τόσον ἀπροσδόκητος δι' ὄλους ἐσπέρα.

(* Ἀκολουθεῖ)

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

«ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ». — Εἰς κομψὸν τομίδιον ὁ ἐκδοτικός οἶκος «Ἀγκύρας» ἐξέδωκεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν σειρὰν νέων διηγημάτων τοῦ διευθυντοῦ τῆς «Παναθηναϊκῆς» κ. Δ. Ἰ. Καλογεροπούλου. Ὅλα εἶχον ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τὰ Χριστούγεννα. Ἡ ποιιλία τῶν ἀφηγήσεων, καίτοι τὸ κύριον θέμα εἶναι τὸ αὐτό, προσδίδει εἰς τὰ διηγήματα ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον. Ὁ συγγραφεὺς μὲ παραστατικὰς εἰκόνας ἀναπαριστᾷ τὸν ἑορτασμὸν τῶν Χριστουγέννων εἰς τὸν δρόμον, εἰς τὰ χιόνια, εἰς τὴν θάλασσαν, εἰς τὸ ἀτελιὲ ἐνὸς καλλιτέχνου, εἰς ἓνα Μακεδονικὸ σπίτι, εἰς τὸ στρατόπεδον. Ὅπως καὶ τὰ ἄλλα διηγύ-

ματα τοῦ κ. Καλογεροπούλου, χαρακτηρίζει καὶ αὐτὰ πρωτοτυπία, ποιητικὴ ἔκφρασις, χάρις καὶ ἠθογραφικὴ παρατήρησις. Πωλοῦνται εἰς τὰ κεντρικώτερα βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρ. 5 ἀδελτῶν καὶ 7.50 δρ. δευτέρον.

«Αἱ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΚΟΣΜΟΥ». ὑπὸ Δ. Γρ. Καμπούρογλου ἐξεδόθη εἰς κομψὴν καὶ ἀρίστην ἔκδοσιν καὶ πωλεῖται εἰς ἅπαντα τὰ βιβλιοπωλεῖα ἀντὶ δρ. 12.— (* Ἐκδοσις «Παντογνώστου».)

„ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ“

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ἐκδιδόμενον ἐν Ἀθήναις

Διευθυντῆς Δ. Ι. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γραφεῖα: Ὁδὸς Χαριλάου Τρικούπη 22α

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ — Ἰδρυθεῖσα τῇ 1918

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις. — Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ, Πάτραις, Σέρφ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ καταβληθὲν Δρ. 10.000.000
ΚΕΦΑΛΑΙΑ ἀποθεματικὰ Δρ. 2.087.802.95

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσικλῆς

Σύμβουλοι Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἄν. Σπουργίτης.

Τραπεζικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἴδους

Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τῶν εὐνοικωτέρων ὁρῶν.

Αἱ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΤΟΥ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ

Εἰς Ὄλα τὰ Μερῆ τῆς Ἑλλάδος

ΤΕΛΕΙΟΤΑΤΟΝ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΝ ΑΚΤΙΝΟΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΣΤΕΛΙΟΥ ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ

Ἰατροῦ-Ἀκτινολόγου Ἀντιφυματικῶν Ἰδρυμάτων τοῦ Κράτους ἐν τῇ ἰατρειῇ Ε. ΒΙΔΑΛΗ, ἱατροῦ ἐν Ἀθῆναις

(Ὁδὸς Γλάδστωνος, 5 — Παρὰ τὴν Στοὰν Φέξη)

Ὁραὶ ἐργασίας καθ' ἑκάστην 11 π. μ. — 1 μ. μ.

Ἀκτινοσκοπήσεις — Ἀκτινογραφίαι — Ἀκτινοθεραπείαι

Διαθερμία — Τεχνητὴ Ἡλιοθεραπεία.

ΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ

ΕΚΤΥΠΟΥΤΑΙ

Κ. Α. ΦΩΤΑΚΗ

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ

ΡΕΑΛΙΣΤΙΚΟ ΑΘΗΝΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ

ΕΚΔΟΣΙΣ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ»

ΔΟ εἶνε τὸ ἔργον πρὸ ἄφισις ἐποχῆς στὰ ρονικά μας.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ὄλοι ὄσοι τὸ διαβάσουν, θὰ δοκιμάσουν αἰσθημα βαθείας συγκινησεως.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ θὰ προκαλέσῃ τὰ δάκρυα καὶ στοὺς πρὸ ψυχραίμους ἀναγνώστας.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ξεφεύγει ἀπ' τὰ σύνορα τῆς στενῆς ἠθογραφικῆς πεζογραφίας, γιὰ νὰ συναγωνιστῇ τὰ ἔργα τοῦ παγκοσμίου ἐνδιαφέροντος.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ἐκτυλίσσεται σὲ σκηνῆς ρεαλιστικῆς, παρμένεσ μὲς ἀπ' τὸ βόρβορον τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, γιομάτες σκληρότητα καὶ φρίκη, ποῦ ἡ δυνατὴ πέννα τοῦ συγγραφέως ἐπιτυχημένῃ ζωγραφίζει, παρουσιάζοντας μίαν κοινωνία φαύλη καὶ κολασμένη, ἱκανὴ γιὰ νὰ δημοουρήσῃ ἓνα μεγάλο θῦμα,

ποῦ εἶνε ὁ ἦθος τοῦ μυθιστορηματος.

ΤΟ ΑΠΟΠΑΙΔΟ ὄσοι διαβάσουν, θὰ αἰσθανθοῦν μὲς τὴ ψυχὴ τους ἓνα συναρπαστικὸ ἐπαναστατικὸ ἀνεμὸ ὑπὲρ τοῦ θύματος κα' ἐνάντια τῶν δασκάλων, γονέων, τῶν ὀργάνων τῆς ἐξουσίας, ποῦ συνήργησαν, γιὰ νὰ καταστήσουν τὸ πλάσμ' αὐτὸ δυστυχημένο κα' ἀξιοδάκρυτο στὸν κόσμον τοῦτο.

Ἐνα τέτοιο μεγαλόπνευστο ἔργο ἀνέλαβε ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος «Παντογνώστης» νὰ ἐκδόσῃ, μὲ τὴν στεργρὰν ἐλπίδα, ὅτι θὰ ἐξυψηρετῆσῃ, ὄχι μόνον τὸ πολὺ κοινόν, ἀλλὰ καὶ γενικὰ μίαν ἀνώτερη, αὐστηρὴ ἀπαίτηση, περὶ ἀναδείξεως ἐνὸς φιλολογικοῦ ἔργου ἱκανοῦ ν' ἀντιπροσωπεύσῃ καὶ τιμῆσῃ τὰ ἑλληνικὰ γράμματα.

Τὸ Ἀπόπαιδο ἐπεδύθη ὁ ἠθοποιὸς τοῦ θιάσου Κοιοπούλη κ. ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΤΟ "ΑΠΟΠΑΙΔΟ,"

ΤΟ ΑΓΝΟΤΕΡΟΝ ΓΑΛΛΑ

ΤΟ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΝ ΓΑΛΛΑ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ίδρυθείσα τῷ 1893

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤΟΧΙΚΟΝ

Δρ. 72,000,000

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΑΠΟΘΕΜΑΤΙΚΟΝ

Δρ. 23,000,000

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ—Τηλ. Διεύθ.: ΤΡΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ

Ἀργίριον, Αἴγιον, Ἀλεξανδρούπολις. (Δεδεσγας)
Ἀμφισσα, Ἄργος, Ἀργουστόλιον, Βόλος, Γόθειον,
Δημητσάνα, Δράμα, Ζάκυνθος, Ἡράκλειον, Θεσσα-
λονίκη, Ἰθάκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμαι, Καρ-
πενήσιον, Καστορία, Κέρκυρα, Καστρον (Λήμνος)
Χιάτον, Κοζάνη, Κόρινθος, Κυπαρισσία, Λαμία, Λά-
ρισσα, Δεβάχεια, Μεγαλόπολις, Μυτιλήνη, Ναύ-
παιος, Σάνθη, Πάτραι, Πειραιεύς, Ποιάμος (Κύ-
θηρα) Πρέβεζα, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος (Βαθὺ),
Σάμος (Καρλόβασι), Σπάρτη, Σῦρος, Τρίκαλα,
Τρίπολις, Χαλκίς, Χανία, Χίος.

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΤΕΡΙΚΟΥ

(Ἐν Ἀγγλίᾳ) Λονδίον, 22 Fenchurch Street, (Ἐν Κων-
σταντινουπόλει προσωρινῶς κλειστόν, (Ἐν Ἀμερικῇ) Νέα
Ἵόρκη, 25 Pine Street, (Ἐν Αἰγύπτῳ) Αλεξάνδρεια, Κάι-
ρον, Πόρτ - Σάϊδ, (Ἐν Σμύρῃ) (προσωρινῶς κλειστόν), (Ἐν
Κύπρῳ) Λεμεσός, Λευκωσία.

Ἄνταποκρίται καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς κυριωτέ-
ρας πόλεις τοῦ Κόσμου.

*Ἐκτελεῖ πᾶσαν Τραπεζικὴν ἔργασίαν.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

ἐκτελουμένη διὰ τῶν γνωστῶν πολυτελῶν καὶ ταχέων ὑπερωκεανίων τῆς.

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΣ ΓΡΑΜΜΗ ΠΕΙΡΑΙΩΣ—Θ/ΝΙΚΗΣ—ΚΩΝ/ΠΟΛΕΩΣ—ΚΩΝΣΤΑΝ-
ΤΖΗΣ—ΒΑΡΝΗΣ—ΠΕΙΡΑΙΩΣ—ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ

ἐκτελουμένη διὰ τοῦ ταχυτάτου ὑπερωκεανίου τῆς «ΠΑΤΡΙΣ» καὶ τοῦ γνωστοῦ πολυτελοῦς
θαλαμηγοῦ «ΑΝΔΡΟΣ»

Μηνιαία γραμμή Πειραιῶς—Χίου—Μιτυλήνης—Θ/νίκης—Βόλου—Πειραιῶς—Ἰσθμίων—Μασσαλίας
ἐκτελουμένη διὰ τῆς πολυτελοῦς θαλαμηγοῦ «ΝΑΥΟ»

Γραμμαὶ δι' ὅλους τοὺς ἑλληνικοὺς λιμένας.

Πληροφορία: Ἐν Πειραιεὶ ΓΕΝΙΚΟΝ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ, Μέγαρον Βάτη, 1ον πάτωμα τηλ. 3—64

Ἐν Ἀθήναις, Ἀπελλοῦ 1 Τηλ. 6—44.

ΤΥΠΟΙΣ: ΜΙΧ. ΜΑΝΤΖΕΒΕΛΑΚΗ Ὁδὸς Μιλτιάδου 7—ΑΘΗΝΑΙ